

DUHOVNI PASTIR

Izhaja vsak mesec.

Velja 8 K na leto.

XI. zvezek.

V Ljubljani, november 1914.

XXXI. letnik.

Dvestoletnica smrti slovenskega pridigarja o. Ivana Svetokriškega.

† 17. oktobra l. 1714.

Dne 17. oktobra letošnjega leta je bil pomenljiv spominski dan v zgodovini naše homiletične književnosti. Obhajali smo dvestoletnico smrti znamenitega slovenskega propovednika o. Ivana Svetokriškega.¹ Njegovo delovanje spada v dobo, ko se je cerkveno govorništvo zlasti v Italiji krasno razcvitalo — o. Ivan Svetokriški je bil mlajši sovrstnik slavnega cerkvenega govornika P. Segnerija (roj. l. 1624., umrl l. 1694.) —, ko so se v naši domovini vsi stanovi odlikovali po verski gorečnosti in po veliki vnemi za poslušanje božje besede, in ko so se zlasti v Ljubljani pridno gojile vede in umetnosti — l. 1693. se je ustanovila v Ljubljani slavnoznaná »Academia operosorum« in l. 1700. se je odprla večja knjižnica² (sedanja knjižnica v kn. šk. duhovskem seme-

¹ Pisatelji, ki so pisali o Ivanu Svetokriškem, so navedeni v Glaserjevi »Zgod. slov. slovstva« (I., str. 158). Pozneje so pisali o slavnem propovedniku dr. Ant. Medved v razpravi »Zgodovina slov. cerkv. govorništva« (Voditelj, 1906 in sl., — o Ivanu Svetokriškem 1906, str. 268—279), prof. Fr. Rebol v razpravi »Matija Naglič in njegova rokopisna ostalina« (Čas, l. 1907, str. 318 in sl.) in dr. Janko Šlebinger v letnem poročilu novomeške gimnazije za l. 1908/09, (str. 11—32). Dr. Janko Šlebingerjeva razprava je najobširnejše delo o Ivanu Svetokriškem; po njej smo posneli životopisne podatke o našem znamenitem propovedniku. Žal, da še ni izšlo napovedano nadaljevanje omenjene, za našo književnost zelo važne razprave. Večjo monografijo o Ivanu Svetokriškem ima pripravljeno dr. Janko Bratina.

Posamezne govore iz pridig Ivana Svetokriškega so objavili: B—c iz IV. knjige (str. 170—180) govor »Ob partam de Turcis victoriam« (Soča, 1878, št. 29), J. Marš v Jezičniku (XXI, str. 44—51) več odlomkov iz peterih njegovih knjig, dr. Anton Medved v Voditelju (l. c.) tri večje odlomke posebno značilnih pridig in dr. Janko Šlebinger poleg kratko označene vsebine pridig l. in II. knjige več oddelkov iz sedemindvajset strani obsežne pridige za novega leta dan 1697 (III. knjiga, str. 53—79).

² Dolničar (Thalberg) piše v svojem »Epitome« (str. 91): An. 1700 fundatur magno Litteratorum commodo celeberrima Bibliotheca publica Labaci, munificentia Cels. Princ. Episc., Praepositi et Decani Labacen.

nišču). Odsev tedanje v vsakem oziru cvetoče dobe so nam tudi cerkveni govori očeta kapucina Ivana Svetokriškega, ki je bil tri leta slovenski propovednik v Ljubljani. Žal nam je, da ne moremo podati ob dvestoletnici njegove smrti obširnejše razprave o govorih znamenitega pridigarja, štejemo si pa v dolžnost, ob pomenljivem jubileju kratko ozreti se na njegovo življenje, hvaležno omeniti njegova dela in poudariti velik pomen, ki ga ima njegovo delovanje za naše cerkveno govorništvo in kulturno zgodovino.

1. Življenjepis.

Ivan Svetokriški je bil rojen nekako med leti 1640 do 1645.¹ Njegov rojstni kraj je vipavski Sveti Križ, ker se podpisuje »Joannes Baptista à Sancta Cruce Vippacensi«. Materinščina, to je slovenščina, mu je bila nadvse draga, ker jo v svojih spisih imenuje svoj lasten jezik, Slovenijo svojo »ljubo deželo« in narod slovenski svoje »dobro ljudstvo«. Na njegovo prvo vzgojo so gotovo zelo dobro vplivali očetje kapucini, ki so bili od leta 1634. v vipavskem Svetem Križu. Govornik nam sam pripoveduje v tretji knjigi svojih pridig (str. 407), da je že v zgodnji mladosti občeval z očetimi kapucini in da je radovedno vprašal nekega patra, ko je prvič slišal v samostanu o polnoči zvoniti, zakaj kapucini tudi ponoči molijo.

Nadaljnja vzgoja je morala biti jako skrbna, ker njegove pridige pričajo o veliki izobraženosti v klasičnih jezikih, kakor tudi v modroslovju in bogoslovju. Šolal se je morda v Gorici pri jezuitih, ali kje drugod v Italiji. Nekaj časa je bil tudi v Benetkah, ker nam v tretji knjigi (str. 509) pripoveduje, da je v cerkvi sv. Marka večkrat občudoval sliko sv. Frančiška, katero je dal naslikati opat Joahim.

Po dovršenih študijah je vstopil v kapucinski red v vipavskem Svetem Križu. Tu se je pripravljajl za mašništvo in posebno tudi za pridigarsko službo. Predstojniki so ga kmalu odločili za pridigarja štajerske kapucinske provincije, ki se je ustanovila leta 1608. in je obsegala kapucinske samostane po štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Goriškem. Kot govornik se je pridno dalje vežbal po grških, latinskih, italijanskih in nemških vzorih. Svoje govore je predaval z veliko vnemo in gorečnostjo. Ljudstva se je kar trlo k njegovim pridigam, da je bila cerkev večkrat premajhna. Zato je v poletnem času propovedoval pod milim nebom v senci košatih dreves, kakor nam priča pridiga na čast sv. Lovrencu v tretji knjigi (str. 403). — Posebno važna doba njegovega pridigarskega delovanja so bila ona tri leta, ko je deloval kot pridigar v

¹ Dr. J. Šlebinger, l. c., str. 12.

Ljubljani. V svojem poslovilnem govoru (četrta knjiga, str. 483—490) daje krasno spričevalo gorečnosti tedanjih Ljubljančanov, ki so ga »v mrazu in vročini« hodili pridno poslušat in so tudi besedo božjo ohranili v srcu. Zato pravi, »da ne bo nikoli pozabil na bogaboječe ljubljansko mesto,¹ ampak bo za isto vedno molil,« ter jim to zatrdi z besedami sv. Bernarda: »In aeternum non obliviscar tui plebs devota, honorabilis gens, civitas illustris: more utique Prophetarum narabam et annunciam: Et erat tanta audiendi aviditas, quanta et audientium caritas; mira celeritas: una die pene serens et metens et reportans cum exultatione manipulos pacis.« — »Resnično in očitno spoznam,« pravi dalje pridigar, »da ne bom nikoli pozabil na bogaboječe ljudstvo, na poštene ljudi, na »žlahtno mesto«, ampak bom vselej Boga prosil, da bi to ljudstvo potrdil v svoji sveti milosti, in njih pamet razsvetlil, da bi znali dobro od hudega ločiti, dobro, Bogu dopadajoče si izvolili in hudega se varovali, kakor ste tri leta pri mojih pridigah slišali.« — Proti koncu svojega govora pravi: »Benedicat te Dominus ex Sion: — Blagoslovi Tebe, Ljubljana, Gospod Bog, — z vsemi blagoslovi naj Vas Bog blagoslavlja. Blagoslovi Vašo pamet, da bi vselej dobro mislili, Vaše oči, da bi Boga videle, Vaša srca, da bi Boga vekomaj ljubila. Marija Devica, mati milosti, jaz Tebi priporočim moje ljubeznive poslušalce in »žlahtno ljubljansko mesto«, izprosi jim svete blagoslove in zakrij jih s plaščem svoje milosti, obvaruj jih zdaj in poslednjo uro itd.

O. Ivan Svetokriški je imel v Ljubljani tudi, kakor se razvidi iz ravnokar omenjenega govora, neke vrste apologetičnih pridig, ker omenja, »naj se spomnijo poslušalci, kaj so slišali v drugi pridigi,« »da je le naša vera prava« (IV. knj., str. 486).

Kakor poročata Marko Pohlin² in Čop,³ je bil o. Ivan Svetokriški tudi član ljubljanskega znanstvenega društva »Academia operosorum« s priimkom »Promptus«.

Leta 1679. je o. Ivan Svetokriški postal gvardijan kapucinskega samostana v Trstu; od 19. junija 1682 do 28. aprila 1684 je bil gvardijan v vipavskem Svetem Križu, od tam je prišel kot gvardijan v Ljubljano, čez dve leti se je zopet povrnil v Trst. Dne 3. septembra 1688 je bil izvoljen za gvardijana v Novem mestu, kjer je ostal do 5. maja 1690. Od 10. septembra 1693 do l. 1695. je bil gvardijan v Gorici, kjer je preživel tudi zadnja leta svojega življenja. Umrl je 17. oktobra l. 1714.⁴

¹ Navajam po sedanji pisavi.

² Bibl. Carn., str. 28.

³ Šafařík, Gesch. d. südsl. Lit. I., str. 20.

⁴ Dr. J. Šlebinger, l. c. str. 13.

2. Dela o. Ivana Svetokriškega.

Kot gvardijan novomeškega kapucinskega samostana se je odločil o. Ivan Svetokriški dati v tisk prvo knjigo svojih pridig. Posvetil jo je dobrotniku novomeških kapucinov proštu Frideriku Hieronimu grofu Lanthieriju. Ker v predgovoru druge knjige svojih govorov obžaluje, da ni mogel biti sam osebno navzočen pri natiskovanju knjige v Benetkah, kjer je delo izšlo, smemo sklepati, da je leta 1690. šel v Benetke in je bival ondi, ko se je tiskala **prva knjiga**, ki ima naslov: **Sacrum Promptuarium** singulis per totum annum dominicis, et festis solemnioribus Christi Domini, et B. V. Mariae, praedicabile; e sacrae Scripturae, sanctorumque Patrum scriptis erutum, nec non veterum, recentiorumque authorum historiis, non minus laboriose, quam copiose roboratum. Ab admodum V. P. F. Joanne Baptista à Sancta Cruce Ordinis F. F. Minorum Capucinatorum, Slavo compositum Idiomate, multorum votis expetitur, in duas partes, divisum in lucem editur. Venetiis. Ex officina Zachariae Concatti 1691, 4° 14 l. + 232 + 216 strani.

Knjiga je razdeljena v dva dela. Prvi del obsega na 232 straneh 18 pridig, in sicer za 6 nedelj po veliki noči, za praznik Jezusovega vnebohoda, za binškošno nedeljo, za praznik presvete Trojice, za praznik sv. Rešnjega Telesa in za drugo do devete nedelje po binškoštih (ali kakor pravi Ivan Svetokriški: za nedelje po sv. Trojici). — Drugi del obsega na 216 straneh pridige za deseto do poslednje nedelje po binškoštih (po sv. Trojici) in pridigi za praznik Marijinega vnebovzvetja in Marijinega rojstva.

Druga knjiga je izšla v Benetkah l. 1695.¹ in ima 10 + 590 strani. V tej knjigi so pridige za štiri adventne nedelje (za prvo adventno nedeljo sta dva govora), za praznik Marijinega brezmadežnega spočetja, za božični dan, za nedeljo po božiču, za novo leto, za praznik sv. Treh kraljev, za šest nedelj po sv. Treh kraljih, za svečnico, za tri predpepelnične nedelje (za tretjo predpepelnično nedeljo sta dve pridigi), dalje dvojne postne pridige, in sicer: prve o deseterih božjih zapovedih (za nedelje in petke v postu) in druge o pripravi za sv. spoved. To knjigo sklepajo govori za praznik Marijinega oznanjenja, za veliki petek in za četrto nedeljo po veliki noči, ker se je pridiga za četrto povelikonočno nedeljo, namenjena za prvo knjigo, izgubila in je ondi priobčena pridiga od drugega govornika.

Drugo knjigo svojih pridig je govornik posvetil kranjskemu deželnemu glavarju grofu Jurju Žigi Gallenbergu.

¹ Na naslovnem listu ima pomotoma letnico 1691, kakor prva knjiga.

Tretja knjiga je izšla v Ljubljani v Mayrjevi tiskarni l. 1698.¹ in ima 9+626 strani. Knjiga obsega govore za nastopne praznike: Božič, sv. Štefan, sv. apostol Janez, nedolžni otročiči, sv. Silvester, novo leto, sv. Trije kralji, sv. Anton, sv. Sebastijan, sv. Neža, izpreobrnjenje sv. Pavla, svečnica, sv. Blaž, sv. Agata, sv. Apolonija, sv. Valentin, sv. Matija, sv. Gregor, sv. Jožef, oznanjenje Marijino, sv. Jurij, sv. Marka, sv. apostola Filip in Jakob, najdenje sv. Križa, sv. Florijan, sv. Gothard, sv. Vid, sv. Anton Padovanski, sv. Janez Krstnik, sv. apostola Peter in Pavel, obiskanje Marijino, sv. Marjeta, sv. Bonaventura, sv. Aleš, sv. Magdalena, sv. Jakob, sv. Ana, sv. Lavrencij, sv. Klara, vnebovzetje Marijino, sv. Rok, sv. Bernard, sv. Jernej, rojstvo Marijino, sv. Matevž, sv. Mihael, sv. Frančišek Serafinski, sv. apostola Simon in Juda, praznik Vseh svetnikov, sv. Martin, sv. Elizabeta, sv. Katarina, sv. Andrej, sv. Nikolaj in sv. apostol Tomaž.

Tretjo knjigo svojih pridig je o. Ivan Svetokriški posvetil Fr. Albertu baronu Pelzhofferju, ki je kot cesarski svetovalec umrl l. 1710. v svojem gradu »Pred Mostkom« (sedaj »Na kamnu«) pri Novem mestu.²

Četrta knjigi je naslov: *Sacrum Promptuarium diversos pro diversis occurrentibus sacris ministeriis praedicabiles continens sermones*, ab Adm. V. P. F. Joanne Baptista a S. Cruce Vippacensi, Slavo compositum idiomate in lucem editum. Labaci. Ex Typographéo Mayriano. 1700. Str. 4 + 490.

V tej knjigi je Ivan Svetokriški zbral govore, ki jih je imel o raznih priložnostih. Prva dva govora: »O božji besedi« in »O naši sveti veri« sta primerna kot pozdrav pridigarjev novim poslušalcem. — Za novo mašo so trije govori, pri ustoličenju župnika eden, pri predstavi novega vikarja eden, pri volitvi opatice eden, za slovesno preobleko redovnic trije, za slovesno obljubo redovnic eden. — Za čas vojske — ko so Turki l. 1683. oblegali Dunaj in bili premagani — so trije govori; vsebina prvega govora je: Bog je radi naših grehov poslal vojsko zoper nas, zato se spokorimo, da ne bomo premagani; drugi govor je bil o priliki procesije za božjo pomoč v vojski in tretji po dobljeni zmagi, v katerem govornik opominja ljudstvo, da se Bogu zahvali. Ob času kuge so bili govorjeni tudi trije govori, ob času lakote dva in ob zahvali za žetev en govor. Za priliko polaganja vogelnega kamna nove cerkve je en govor, za posvečevanje cerkve šest govorov. Za štiri bratovščine, in sicer: za bratovščino sv. rožnega venca, za škapulirsko bratovščino, za

¹ Na naslovnem listu ima sicer letnico 1696, toda iziti je mogla šele l. 1698., ker je isto leto, 23. januarja 1698, bila potrjena od škofijskega ordinarjata.

² Gl. Dr. Janko Šlebinger, l. c. str. 19.

bratovščino presvete Trojice in sv. Rešnjega Telesa je po en govor. Potem sledi enajst pogrebnih govorov za razne stanove: pri pogrebu župnika, plemiča, vdove, dolgoletnega bolnika, trgovca, mladenke, kmeta, ob nenadni smrti itd. Končno so v tem delu še govori za sveto leto, ob času suše, dva govora pri pobožnostih v čast Jezusovemu trpljenju in znamenit govor, s katerim se je govornik poslovil od Ljubljancanov.

Knjiga je posvečena dobrotniku kapucinskega reda baronu Pet. Ant. Codelliju de Fahnenfeldt.

Peta knjiga, ki je izšla v Ljubljani l. 1707., obsega na 640 straneh nedeljske pridige za celo cerkveno leto.

Peto knjigo svojih pridig je o. Ivan Svetokriški posvetil o. Anzemu, priorju »*sacrae ac celeberrimae Cathrusiae vallis Jocosae*« (priorju kartuzijskega samostana v Bistri), ki ga imenuje »*patronus gratiosissimus*«.

3. Pomen delovanja o. Ivana Svetokriškega.

Po obsegu so pridige o. Ivana Svetokriškega — na približno 2800 straneh 4° je v peterih njegovih knjigah 233 pridig — izredno delo v slovenski književnosti, pa tudi po vsebini in obliki jih moramo za isti čas v vsakem oziru dovršene imenovati.

Že sovrstniki o. Ivana Svetokriškega so visoko cenili njegove govorniške vrline. V slovenskem predgovoru k prvi knjigi pripoveduje govornik, zakaj je izdal v tisku svoje pridige. Storil je to, ker so »*mašniki večkrat želeli in prosili, da bi jim dovolil, da si jih prepisejo, ali da bi jih dal tiskati*«. Vsled splošne želje duhovnikov, dobiti dobre govore, se je torej o. Janez Svetokriški odločil, objaviti svoje pridige. Ko je pridigoval v Ljubljani, so ga meščani hodili »*v mrazu in vročini*« pridno poslušati; na deželi pa je moral govoriti pod milim nebom, ker niso bile cerkve dovolj prostrorne za vso množico njegovih poslušalcev. Glas o njegovih govorniških vrlinah je šel od kraja do kraja, in skoraj sto let po njegovi smrti je pisal o njem o. Marko Pohlin: »*P. Joannes Baptista a S. Cruce Carn. Capucinus Concionator Carniolicus ordinarius; ast minime ordinariae famae per Carnioliam et Vindo-Marchiam*.¹ Kot jako slovečega govornika so se ga torej spominjali še stoletje po njegovi smrti. — Glede splošne izobraženosti pridigarja o. Ivana Svetokriškega je značilna sodba učenjaka J. Kopitarja, ki pravi: »*Übrigens ist der Pater ein sehr jovialischer Mann, voll Belesenheit und Historien, citiert den Cicero de Divinatione und den Ovidius, neben S. Gregorius und der Apokalypse etc.*«²

¹ Bibl. Carn. str. 28.

² Kopitar, Grammatik der slav. Sprache in Krain, Kärnten und Steyermark, str. 75.

Od o. Ivana Svetokriškega so se učili drugi slovenski pridigarji, zlasti ga je posnemal v zgodovini slovenske homiletike častnoznani o. Rogerij. Tudi Slomšek ga imenuje v predgovoru k drugi izdaji »Hrane evangelskih naukov« (Celovec, 1845, str. VII). — Posamezne izvide njegovih pridig je še v devetnajstem stoletju ljudstvo z velikim spoštovanjem prebiral in jih skrbno čuvalo. Jernej Lenček je našel v žirovski župniji vseh pet knjig pridig o. Janeza Svetokriškega¹ in Matija Valjavec je l. 1848. poslovenil Mat. Nagliču na Zgornji Beli pri Preddvoru, kar je bilo latinskega v pridigah o. Ivana Svetokriškega.²

Vsi govori o. Ivana Svetokriškega pričajo, da jih je spisal mož s temeljito sholaistično naobrazbo: Logika in dispozicija vlada v vsakem govoru. Prednost govornikova je izredno dobro poznanje sv. pisma. Tudi je mojster v rabi retoričnih pripomočkov; posebno dobro zna izražati afekte.

Omenili smo že, da se je o. Ivan Svetokriški likal na raznih laških in nemških zgledih. Dr. Anton Medved v svoji razpravi »Zgodovina cerkvenega govorništva«³ opozarja posebno na vpliv »laškega Cicerona na leci«, duhovitega jezuita o. Pavla Segnerija in deloma na vpliv znanega Abrahama a S. Clara.

Pridige o. Ivana Svetokriškega so pa tudi velikega kulturno-historičnega pomena za dobo, v kateri je živel. Govornik pove iz domače zgodovine marsikateri dogodek, omenja različnih šeg, običajev in navad, opisuje celo nošo in zasebno življenje takratnih dni.⁴

Jezik v njegovih pridigah je za isto dobo dober, čeprav v tem oziru zaostaja za svojim sovrstnikom, znanim slovenskim pisateljem novomeškim kanonikom Matijem Kastelicem, čigar dela se odlikujejo po prav lepi slovenščini. M. Čop pravi: »Wiewohl er ein geborner Innerkrainer war, so ist doch seine Schreibart minder rein und gut, als die Kastelecische, weil er aus einer Gegend, in der Nähe von Görz, stammte, wo man schon merklich italienisiert.«⁵ Poleg nekaterih posebnosti laškega jezika pa nas v njegovih pridigah še bolj moti veliko nemških besedi.

Po pravici pravi Glaser (l. c.), »da se zasluže o. Ivana Svetokriškega vse premalo cené.« Naj bi dvestoletnica njegove smrti pripomogla, da bi začeli njegove govore bolj proučevati in da bi mu čimpreje mogli postaviti njegovim velikim zaslugam primeren književen spomenik.

Al. Stroj.

¹ Mittheil. d. hist. Verein. für Krain, 1857, str. 89.

² Fr. Rebol: Matija Naglič in njegova rokopisna ostalina. (Čas, l. 1907, str. 318 in sl.)

³ Voditelj, l. 1906, str. 275.

⁴ Prim. Glaser, Zgod. slov. slovstva, l. c. in Dr. Ant. Medved, Voditelj, l. c.

⁵ Šaf, str. 20.

Govori ob času vojske.

1. Šiba božja — božji blagoslov.

Blagoslov in prokletstvo ima pravičnost božja v svoji vse-mogočni roki, vsak hip pripravljena, da zažene prokletstvo na hlapce greha, da pa razlije blagoslov na otroke pravice, — da pogubi hudobne, da pa osreči s svojim blagoslovom pravične. Tako je govoril Gospod po Mozesu, ko je pred smrtjo svojega služabnika obnovil zavezo s svojim ljudstvom: »Pomisli, da sem danes postavil pred tvoje oči življenje in dobro, in nasproti smrti in hudo; da ljubiš Gospoda, svojega Boga in hodiš po njegovih potih in se držiš njegovih zapovedi, da živiš in da te blagoslovi v deželi, ki jo hočeš posesti. Ako pa se odvrne tvoje srce in nočeš biti pokoren, ti danes naznanim, da boš poginil v deželi, ki jo hočeš posesti. Nebo in zemljo pokličem danes za pričó, da sem pred vas postavil življenje in smrt, blagoslov in prokletstvo. Izberi si torej življenje, da živiš ti in tvoj zarod, in da ljubiš Gospoda svojega Boga, in da si pokoren njegovi besedi in se njega držiš, da prebivaš v deželi, ki jo je Gospod prisegel tvojim očetom« (V. Moz. 30, 15—19).

To so močne besede Gospodove o življenju in smrti, o blagoslovu in prokletstvu, ki jih je govoril svojemu ljudstvu in se v raznih oblikah tolikrat ponavljajo v svetih knjigah. To so težke besede, dragi verniki, vredne, da jih dobro premislimo, zlasti v teh težkih dnevih, ko vojskine šibe padajo na narode in se jim obetajo še nove. Zakaj ista pravičnost, ki jo je Gospod oznanil po Mozesu in prerokih, vlada še danes in bo vladala na veke.

Zgodovina nas uči, da so se večkrat ljudje obrnili zopet k Bogu po njegovih šibah, kakor po njegovi ljubezni, in prej spoznajo božjo pravico, nego božjo ljubezen. Ozmimo se samo na zgodovino preteklega stoletja, pa bomo iz nje spoznali, kaj Bog hoče od nas v sedanjih žalostnih časih, da si tako sedanjo svetovno vojsko obrnemo v dušno korist.

Bilo je ravno sedaj pred sto leti, ob začetku 19. stoletja. Povsod je divjala vojska. Napoleon Bonaparte je s svojimi vojnimi pohodi narode spravljajl v strah in trepet. Ljudstvo je molilo in po dolgih stiskah izmolilo zaželjeni mir. Polno hvaležnosti je bilo do Boga, svojega Rešenika. Bog-Rešitelj se je izkazal usmiljenega in je hotel narode še tesneje prikleniti nase. V poizkušnjo, bo li ljudstvo mu ostalo zvesto, je poslal slabe letine in lakoto, da se narodi očistijo. Bilo je v letih 1816. in 1817. Bila je draginja in lakota, kakršne ne zlepa; cel gozd se je dobil za hleb črnega kruha. Kako so ljudje molili k svojemu Bogu-Rešitelju, kako so vršili dela krščanske lju-

bezni! Ni bilo čuti o krivicah, tatvinah, nasilstvih, uporih. Bog se je pokazal mogočnega in usmiljenega, ki lahko pomaga vsem. Poglavarji so očetovsko skrbeli za svoje narode, tuja ljudstva so odprla svoje žitnice in so pošiljala hrane v naše kraje. To je bil čas pobožnosti in ljubezni.

Sledila je lepa vrsta bogatih in blagoslovljenih let, počenshi z letom 1818., ko je bila letina obilna, da je niso pomnili take stari ljudje. Bog je s tem ljudi opomnil na svojo neizmerno usmiljenost. Ali pa so ljudje spoznali milost in usmiljenje in ljubezen? Mlačnost je stopila na mesto pobožnosti in goreče molitve; ljudje so pozabili na prestane bridkosti in stiske, hvaležnost je izginila, lagodnost in uživanje se je razpaslo; časne dobrote so ljudje uživali, na večne so pozabili. Zanašali so se ljudje na svojo lastno modrost, začel se je pravi bogopozabljeni čas. Veda se je razvijala in napredovala z orjaškimi koraki, toda kmalu ni hotela več vedeti o Bogu, postala je brezbožna. Edinorojenega Sinu božjega Jezusa Kristusa je ta znanost, prihajajoča največ s Francoskega po brezbožnih bogotajcih, opisovala kot samega človeka, potem kot pravljico, potem kot nemirnega puntarja, potem — Bog mi odpusti izraz — kot hudo delca! Ni bilo dovolj, da je to učenost požiralo le izobraženstvo, položili so te zlobne nauke tudi v preproste knjige in jih razširjali med nerazsodnimi ljudmi; kakor so se širili nauki, tako so izginjale vera, upanje in ljubezen, in sedmeri poglavitni grehi s celim svojim spremstvom so se naselili v srcih ljudi. Bili so žalostni časi!

V uporih in gibanju leta 1830. in 1831. je Bog opominjal in svaril. Poglavarji in narodi bi bili takrat lahko spoznali, da Bog ne pozna šale, in da je le ena skala, od božje roke same utrjena, na kateri trdno slonijo prestoli knezov in blagobit narodov, menim skalo Kristusovo in njegove Cerkve. Pa te ljudje takrat niso poslušali in božjega opomina niso razumeli, ker jim je lažniva znanost iztrgala vero iz srca. Zopet je žugala vojska, toda staro in mlado je šlo svojo pot in pelo pesem o prostosti, o prostosti ljudi od Cerkve in Boga, in nihče ni znal peti stare pesmi: »Da pacem, Domine! Gospod, daj nam mir!« Kaj pa so potrebovali Boga, saj so bili sami dovolj mogočni in modri in previdni! Ljudje božjega opomina niso spoznali, pa so hodili svoja pota, naprej zaslepljeni Francozi, za njimi Nemci in drugi narodi.

V Kolinu na Nemškem je nastopil svet škof, ki je govoril kakor apostol, in se je postavil nasproti svetu in velikemu zboru poln Sv. Duha, kakor sv. Štefan. Nekateri so ga poslušali in so se izpreobrnili; čuli so ga vsi, a večina se mu je smejala, pa je šla svojo pot.

Izbruhnili je strašna k u ž n a b o l e z e n, ki je grozovito pustošila, pa je zopet izginila. Ljudje niso priznali, da ji je postavila meje božja mogočnost, ampak so dejali, da jo je pre-

gnala človeška znanost in veda. Vsi ti opomini so bili brezuspešni, nihče se ni izpreobrnil, vse je šlo svojo pot. — Nekoč je pač šla na Nemškem velikanska množica vernikov na božjo pot, da prizna Kristusa za svojega vladarja, a širni svet se je iz tega norčeval in to priliko porabil za nov odpad od Kristusa in njegove Cerkve.

In zopet se Gospod ni dal zasmehovati in je poslal slabe letine, pomanjkanje, draginjo, lakoto in strašno revščino v letih 1845. in 1846. Razkristjanjeno ljudstvo pa ni več molilo, ker ni imelo vere in je molitve pozabilo; začelo pa je z ropi, požigi, upori, nasilstvi, kakršnih nas spominja leto 1848. V drvenju in vrvenju je živel, kdor je še kaj imel, ne meneč se za stisko bližnjega. Točilnice in pivnice in igralnice so bile obiskane, kakor nekdanj. Nihče se ni obrnil, vsak je hodil svojo pot. Začelo se je oderuštvo in skopuštvo, ki je cvetelo do najnovejših časov; hranilnice, ki jih je moralo ustanavljati cerkveno osebje, so šele napravile temu konec. — V duševnem oziru se je razpasla mlačnost, kakršne prej ni bilo poznati; janzenizem je klil in cvetel ter prinašal svoj žalosten sad. Spovednice in obhajilne mize so stale prazne; ako je izven velikonočnega časa ali adventa kdo pristopil ob nedeljah k sv. obhajilu, so se ljudje dvigali s svojih sedežev in radovedno pogledovali, kaj se je zgodilo.

Vmes pa je bil Bog prisiljen pošiljati ljudem svoje šibe. Opustim druge narode in se ozrem samo v našo domovino. Leta 1855. je jela divjati kolera. V naši župniji (v Ribnici) se je začela 18. julija, dne 19. septembra pa je umrl zadnji. Okrog sto žrtev je zahtevala kužna bolezen v dveh mesecih.¹ — Leta 1873. se je kolera razpasla posebno po Notranjskem, in mrličev je bilo mnogo. Še danes nas spominjajo teh žalostnih časov posebna pokopališča, ki so jih takrat napravili, takoimenovani »kolerabritofi« (v Cerknici). — Tudi vojskâ ni manjkalo; spominjam bojev na Laškem, kjer so naši dedje prelivali svojo kri. — Vsak pot so se ljudje kolikortoliko obrnili k Bogu, potem pa so šibe zopet pozabili.

Leta 1886. in 1887. je Bog obiskal naše ljudstvo z novo šibo, posebno Ljubljano. K o z e so kruto gospodovale. V Ljubljani je bila takrat prvič prepovedana javna predpustna maškerada in norčavi ples. Potem je šlo zopet po starem. — Leta 1895. je moral Bog izbrati prav posebno šibo; zemlja se je p o t r e s l a, Ljubljana in okoliški kraji so kazali mnogo razvalin. Kako je takrat ljudstvo molilo, brezkončne procesije so kazale spokornega duha! Molil je prostak, molil inteligent! Gosposki ljudje, ki so pozabili molitve, so zavidali tiste, ki so znali moliti. Tudi svetli cilindri so šli z glav, ko je v zvoniku vabil zvon k molitvi! — Gospod se je milostno ozrl na spokorno

¹ Glej svojo župno mrtvaško knjigo!

ljudstvo, in zemlja se je polagoma umirila. — Hvaležnost za to? Odgovorimo si sami na to vprašanje. Ali se je pokazala hvaležnost? Ali vidimo kje pravo pokoro? Ne! Gospod je moral plesti nove šibe. Ali jih bomo spoznali? Ali nam bodo v dušno korist?

Nekoč je stal naš Zveličar nad Jeruzalemom gori na Oljski gori. Zrl je na krasno mesto, na prelestni tempelj. Solze so mu zaigrale ob tem pogledu v očeh. Drsele so po presvetih licih in se izgubljale — v pesku. In govoril je z bridkim srcem besede: »Da bi bilo spoznalo tudi ti, in zlasti ta svoj dan, kar je v tvoj mir! Zdaj pa je skrito pred tvojimi očmi. Ker prišli bodo dnevi nad te, in tvoji sovražniki te bodo obdali z nasipom in te bodo oblegli in stiskali od vseh strani, ... zato ker nisi spoznalo časa svojega obiskanja« (Luk. 19, 42—44).

Najbridkejše pri tem bridkem prizoru je to, da so bile te besede Gospodove zastonj, da so tekle solze njegove zastonj, da so se izgubljale v — pesku! Ali bo tudi današnji vojskinci čas šel mimo nas zastonj, ali bo zastonj čas Gospodovega obiskanja? Ne sme biti, dragi verniki! Mi ga moramo spoznati, mi ga moramo porabiti v duševno korist! Spoznajmo šibo božjo, saj nam ni v pogubo, ampak v življenje!

Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, tako bi zaklical z besedami apostola: »Glejte, sedaj je prijeten čas, sedaj so dnevi zveličanja.« Sedaj je misijon, pri katerem nam govori sam Gospod po preroku Joelu: »Zdaj tedaj pravi Gospod: Izpreobrnite se k meni iz vsega svojega srca, s postom in z jokom in s plakanjem. In pretrgajte svoja srca, ne pa svojih oblačil, in izpreobrnite se h Gospodu, svojemu Bogu; ker je dobrotljiv in milostljiv, potrpežljiv in velikega usmiljenja, in vzvišen nad hudobo. Kdo ve, če se ne bo vrnil in odpustil in za seboj pustil blagoslova?« (Joel 2, 12—14.)

Tolažilne besede: »Kdo ve, če se ne bo vrnil in odpustil in za seboj pustil blagoslova?« Da, Gospod se bo obrnil in odpustil, ako se mi obrnemo in delamo pokoro! Čujte besede Gospodove pri preroku Ezechielu: »Če pa krivični za vse svoje storjene grehe pokoro dela in vse moje zapovedi izpolnjuje in prav in po pravici ravna, naj živi, da, živi, in naj ne umrje. Nobene njegovih storjenih hudobij se ne bom spomnil; zavoljo svoje pravice, katero je delal, naj živi!« (18, 21—22.)

In to svojo obljubo je Gospod pri istem Ezechielu potrdil s prisego, zatrjujoč: »Kakor resnično jaz živim: Nočem smrti hudobnega, temuč da se hudobni vrne s svojega pota in živi« (33, 11). Zraven pa še poslušajte, dragi verniki, besede, ki jih govori Gospod po Mozesu: »Ko se vrneš k njemu in si pokoren njegovim poveljem, kakor ti danes zapovedujem, s svojimi otroki vred iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše, se te bo Gospod, tvoj Bog, usmilil« (V. Moz. 30, 2, 3).

Tukaj, ljubi verniki, tukaj imamo sredstvo za svojo rešitev. Ne iščimo drugega sredstva, to je **e d i n o**. Kakor je po božji obljubi **p o k o r a** sredstvo za našo rešitev, tako gotovo je to edino sredstvo. Pa ne odlašajmo pokore, da se nenadoma nad nami ne izpolni Gospodovo pretenje! Zakaj tako govori Gospod v knjigi Pregovorov: »Kadar nadloga nanagloma pridere in poguba kakor vihar privrši; kadar stiska in težava nad vas pride, tedaj me bodo klicali, pa jih ne bom uslišal, zgodaj bodo vstajali, pa me ne bodo našli« (1, 27—28). Zakaj tako? Zato, ker niso hoteli spoznati božjih opominov, zato, »ker sem vas klical, pa ste se branili; sem iztegal svojo roko, pa ga ni bilo, da bi se bil ozrl; ker ste ves moj svet zaničevali in moje svarjenje zanemarjali!« (Preg. 1, 24—25.)

Preljubi verniki, zdi se mi, kakor bi se danes izpolnjevale Gospodove besede: »Slišali pa boste vojske in govorjenje od vojsk. Glejte, da se ne prestrašite, ker to se mora zgoditi. Vzdignil namreč se bo narod nad narod, kraljestvo nad kraljestvo, in kuža in lakota in potresi bodo po mnogih krajih« (Mat. 24, 6, 7). Naj pride karkoli, vse pride iz božje roke, iz božje ljubezni! In ta ljubezen se kaže sedaj v dobroti, sedaj v strogoosti, saj »koogar Bog ljubi, ga tepe!« Ako se nismo zmenili za božje dobrote, sprejmimo vsaj božje šibe. Zapustimo greh! (Našej grehe, ki so v župniji bolj navadni.) Pa nam bo tudi sedanja vojskina šiba v blagoslov, v zveličanje. Glejte, sedaj je prijeten čas, sedaj so dnevi zveličanja! Amen.

Anton Skubic.

2. Apostolske besede škofa Ant. Mart. Slomška ob času vojske leta 1859.¹

Naš svetli cesar, skrbni oče, ki dobro vedo in sami občutijo, kako huda nadloga je krvava vojska, so dolgo, dolgo potrpeali, da so nas sovražniki dražili in podpihovali zoper nas vse sovražne moči... Vse prelite solze in kaplje krvi imajo na vesti naši sovražniki, ki so nam to vojsko po krivici proizročili. Naša vojska je — pravična in sveta dolžnost.

Poglejte, preljubi moji, za našo staro pravico in sveto resnico je vzelo toliko naših vrljih fantov, junakov, na cesarjevo povelje od očeta in matere slovo, ter seglo za orožje, hoteč nam braniti našo ljubo domovino pred groznimi sovražniki, da ne priderejo v naše lepe kraje palit in krvi prelivat... Vse je pripravljeno, vse je na nogah; le še ena reč je sedaj najbolj potrebna, to je **božja pomoč** — sreča iz svetih nebes, od Gospoda vojskinih trum našemu orožju, našim juna-

¹ Gl. Ant. Mart. Slomška »Pastirski list«. Uredil Mih. Lendovšek. Celovec, 1890.

kom, vrlim vojščakom. In da nam Bog dá srečo, kaj je še potrebno? Moliti — pridno pomagati, doma dobro čuvati, srčnim in stanovitnim biti; in z nami bo Bog. »Če je pa Bog z nami, kdo je zoper nas?«

Molimo prav srčno, naj bi dobri Bog našim vojščakom srečo dal; prava molitev je v vojski mogočna pomočnica. Ko se je v stari zavezi božje ljudstvo, ki mu je bil vojvoda Jozve, podalo nad sovražne Amalečane, je šel Mozes z Aronom in Urom na goro molit, da bi izprosil srečo božji vojski. Dokler je Mozes s povzdignjenimi rokami molil, je božje ljudstvo sovražnike zmagovalo; ko je pa Mozes v molitvi pešal, so postajali sovražni Amalečani močnejši. Aron in Ur sta Mozesu tako dolgo roke podpirala, da so Izraelci sovražnike popolnoma zmagali. Poglejte, koliko stanovitna molitev premore! Molimo za našega deželnega očeta in cesarja Franca Jožefa I., ki imajo dan in noč toliko težkih skrbi, naj jih dobri Bog s svojo mogočno roko podpira, da bodo svoje in naše sovražnike srečno premagali in nam zadobili sladki mir. Molimo za svoje brate vojščake, ki na bojišču za nas trpijo; pa tudi za sovražnike pomolimo, naj jim Sveti Duh pamet razsvetli, da bodo svojo krivico spoznali in nehali prelivati nedolžno kri. Molite v cerkvi po vsaki očitni službi božji za srečo naše vojske in za ljubi mir. Naj molijo otroci po šoli, pa tudi delavci krog mize doma s povzdignjenim srcem po vsaki večerji, rekoč: »Še očenaš in čiščeno Marijo za naše vojake v boju, da bi srečno zmagali in došli skoraj zdravi in veseli nazaj!«

Kakor pa je Mozes obe roki v molitvi tako dolgo povzdigoval, da je Jozve sovražnike premagal, moramo tudi mi srčno molitev podpirati z radodarnostjo in stanovitnostjo v velikih potrebah in težavah, ki jih ima huda vojska. Dobrovoljna radodarnost in pa srčna stanovitnost sta dve mogočni pomočnici naše molitve. Sami lahko spoznate, koliko truda in skrbi imajo naši vojaki ponoči in podnevi, koliko pota prelijejo, pa tudi krvi, katere zadene sovražno orožje. Po velikih mestih so si zato zlahtne gospe in gospodične v roke segle, da pripravljajo prtice, povoje in podlage za ranjene vojake. Usmiljene sestre so se ponudile, da bodo bolnim vojščakom ljubeznivo stregle. Ljubezen domovine nam veleva, da isto storimo. Mati, gospodinja! nimaš li sina v boju — sestra, brata na vojski? Sosega, boš li zapustila sosedovega fanta, ki za našo domovino kri preliva!

Preljube moje ovčice, ne bojte se in nikdar naj vam ne upade v teh stiskah srce! Imamo tri skrbne očete, ki za nas dan in noč skrbijo: naš svetli cesar, viteški Franc Jožef I.; le pridno jim pomagajmo; naš svetli oče papež, ki za nas molijo; le molimo tudi mi zanje, da nam skoraj ljubi mir od Boga izprosijo. Tretji in najmogočnejši je Oče nebeški, ki nad nami čuje, in brez katerega las z naše

glave ne pade; kaj bi se bali! Saj nas sveta vera uči, da »njim, ki Boga ljubijo, vse reči dobro izidejo.«

Le enega se bojmo, in to je greh; on je krvave vojske kriv. Ne recimo, da je nismo zaslužili, ki smo lepa mirna leta pogostokrat v hudo obračali. Vsakdo naj svojo roko na srce položi in globoko vzdihne, rekoč: »O Gospod, bodi mi grešniku milostljiv!« Tako nas bo dobri Bog uslišal in nam pomagal, prej ko to mislimo.

Imamo pa tudi trojno drago domovino, za katero moramo biti z veseljem pripravljene skrbeti, če je potreba, vse dati, tudi življenje. Prva je naša dežela materina, lepa mogočna Avstrija: ljuba zemlja, v kateri naši rajni spijo, veseli kraji, v katerih je naša zibel tekla, domovina očetna in materina, ki nas je izredila in preskrbela, da lahko varno in srečno živimo, dokler jo varujemo — zemlja domača, v kateri, če Bog da, bodo enkrat počivale naše kosti. To domovino ljubiti, ne le z besedo, marveč tudi v dejanju, jo varovati in ji pomagati, je kristjanu sveta dolžnost. Druga ljuba domovina je naša sveta katoliška, edino zveličavna Cerkev, ki nas je pri svetem krstu prerodila in posvetila v božje otroke. Zanj so se vojskovali sveti apostoli, so prelivali kri sveti mučenci; za sveto Cerkev se vojskujemo zdaj tudi mi. Kdor sveto katoliško Cerkev zapusti, vse izgubi. — Naša tretja domovina je Očetova hiša v nebesih; in v to tretjo domovino le skoz prvi dve srečno dojdemo. »Ali nebeško kraljestvo,« pravi Jezus, »silo trpi, in le oni, ki si s silo prizadejejo, ga bodo posedli.« Ni se torej čuditi, da se nam dostikrat na tem svetu hudo godi v boju za sveta nebesa. Prelepo nas usmiljeni Jezus zato potolaži in pouči, rekoč: »Na svetu boste stiske imeli, pa le zaupajte; jaz sem svet premagal.« Naj velja, kar rado, z Jezusom bomo tudi mi srečno premagali. Bog in Marija bodita z nami, z našim cesarjem in z našimi vojščaki!

3. Zaupajmo!

(Iz pastirskega lista škofa dr. Faulhaberja v Špiri. — Poslovenil J. S.)

Kraljevi prapor gre pred nami! — Cerkvena pesem velikega tedna pozdravlja križ Odrešenika sveta kot kraljevi prapor človeštva. Tudi pred nami naj gre v sedanjem težkem času kraljeva zastava — križ; navdaja naj nas z duhom moči in nepremagljivega zaupanja, z duhom, v katerem hočemo sprejeti in nositi vsak križ.

* * *

Zaupanje. — V svojem poslovilnem govoru je Gospod kot Veliki duhovnik svojim učencem prav posebno priporočal zaupanje: »Vaše srce naj ne bo nemirno in obupano!« Utrujmo se v tem duhu zaupanja! Jasno smo spoznali iz cesarjevih besedi, kako močno žari v srcu našega vladarja zavest odgovornosti, četudi so razbili vnani sovražniki njegove najboljše namene, ohraniti domovini mir, in ga prisilili, da je začel z njimi boj. V take vojske moremo in moramo zaupati. Gledali smo z lastnimi očmi, kako se je izvršila mobilizacija brez vsake nerednosti, podobno dobro urejenemu velikanskemu stroju, v katerem opravi vsako tudi najmanjše kolesce svoje delo. Naši vrli železničarji so se podnevu in ponoči neizrečeno trudili; pri obratu se ni zgodila niti najmanjša nesreča. Tako natančno je pripravilo vojno vodstvo v miru vse, tako vestno so delali vsi v dosego skupnega namena. V tako vojno vodstvo moremo in moramo popolnoma zaupati. Neki gospod mi je rekel: Sedaj se nikakor ne igramo »vojakov«, sedaj se bijemo za dragocena človeška življenja.

Jezdci iz »Skrivnega razodetja« so osedlali svoje konje v smrtni pohod z mečem in lokom in mrtvaško koso oboroženi. Pa tudi sanitetni oddelki so dobro pripravljene, da zdravijo v boju ranjene — kolikor more človeška umetnost in spretnost — v znamenju Rdečega križa in v duhu usmiljenega Samarijana. Na obvezovališčih v bližini bojne črte, v manjših in večjih bolnicah pride zdravniška pomoč navadno preje, nego v mirnem času, kadar se pri kmetiji ali v delavnici zgodi kaka nesreča. Kakor za telesno pomoč, je preskrbljeno težko ranjenim tudi za duševno tolažbo. Vojaški duhovniki spremljajo čete na vseh pohodih in gredo s štolo in svetim oljem v neposredno bližino bojne črte. V bolnišnicah na polju in v domovini so duhovniki zaposleni noč in dan. Francoske bolnišnice v miru ne poskrbe toliko za dušno pastirstvo, kakor naše v vojnem času. Naše ljudstvo sme zaupati, da so njegovi sinovi v vsakem oziru dobro preskrbljeni in oskrbovani.

Bolj pa kakor v vojaško moč moramo zaupati v Boga. V njegovih rokah so žrebi življenja in svetovne zgodovine. Gospod ima misli miru, tudi kadar mislijo ljudje misli vojske. Človeško življenje je sedaj v Evropi silno poceni, poceni kakor vrabci — dva za vinar — in vendar niti eden ne pade na zemljo brez vednosti nebeškega Očeta (Mat. 10, 29). V božjih očeh je človek še vedno dragoceno bitje. Pojdite v cerkev, molite križev pot in vrzite svoje skrbi, ki jih imate radi svojih dragih, na veliki križ Odrešenikov! Nikar pa, za božjo voljo, ne pišite vojakom na bojno polje pisem polnih tožb in stokanja! Ne obtežujte njihovih src z brezmejnimi vzdihovanjem!

Vsak naš vojak se bo izkazal pravega moža! Plameneče navdušenje ne bo ugasnilo ob prvem dežju. Če bi pa utegnila koga strašiti premoč protizveze, — pred Večnim je tisoč let kakor en dan in »Gospodu ni težko pomagati, bodisi z mnogoštevilnimi, bodisi z maloštevilnimi« (1. Sam. 14, 6). So li pohodi dolgotrajni in prenočevanje na prostem, — očak Jakob je prenočeval pod milim nebom s kamenom pod glavo in je slišal božji glas: »Tvoj zaščitnik bom, kamorkoli boš šel, in te bom pripeljal nazaj v tvojo domovino in te ne bom zapustil« (Gen. 28, 15). Greste li na vzhodno ali na zahodno bojišče — psalmist poda povsod svojo roko roki Vsemogočnega: »Če dvignem svoja krila proti vzhodu, ali če postavim svoj šotor na zahodu, tu in tam me bo vodila tvoja roka in me držala tvoja desnica« (Ps. 138, 9 s.). Je li bitka na življenje in smrt vroča — »četudi hodim v sredi med smrtnimi sencami, se ne bojim zla, ker si ti pri meni« (Ps. 22, 4). »Če živimo ali če umrjemo, Gospodovi smo« (Rim. 14, 8). Bog bo pomagal. Kraljevo znamenje gre pred nami s trobojnico ljubezni, moči in zapanja.

Praznik vseh svetnikov.

Tudi mi lahko v nebesa pridemo, če posnemamo svetnike.

Veselite se in od veselja poskakujte, ker je vaše plačilo obilo v nebesih.

Mat. 5, 12.

Danes, ljubi kristjani, obhaja mati katoliška Cerkev spomin vseh svetnikov ter nam kaže, koliko veselja tudi nas čaka, če bomo božje zapovedi izpolnjevali, greha se varovali in pobožno živeli, kakor nas uči sveta vera in božja beseda. »Veselite se,« nam pravi, »in od veselja poskakujte, ker je vaše plačilo obilno v nebesih.« Ob drugih praznikih med letom častimo le enega ali drugega svetnika, danes pa častimo vse, kolikor jih je v nebesih pred božjim prestolom: angele pred božjim obličjem in mučence v njihovi nebeški svetlobi, apostole, ki na dvanajstih stolih sedijo, in sv. device, ki držijo palmove veje v rokah — vse nam danes pred oči stavi in in nas opominja, tako živeti, kakor so oni živeli, po tistem potu hoditi, po katerem so oni hodili. — Ali pot v nebesa je ozka, pravi sv. pismo, in s trnjem posuta, in nič nečistega, pravi sv. Janez v skrivnem razodenju, ne more v nebeško kraljestvo priti. O, zato pa vrzimo, bratje in sestre moje, vrzimo od sebe vse svoje grešno poželenje in premagujmo svoje hudo nagnjenje; ne dajmo se oslepiti od sladkih obljub goljufivega sveta in voljno trpimo

vse nadloge; z eno besedo, vse svoje dolžnosti tako zvesto izpolnujemo, kakor so jih svetniki izpolnjevali, in gotovo bomo tudi mi obilno plačilo v nebesih prejeli ter ravno tako veselje uživali, kakršnega oni uživajo. Zatorej naredimo danes trdni sklep: Vse dolžnosti svojega stanu zvesto izpolnjevati in vsemu grehu popolnoma odmreti; in da bomo to lažje storili, vas hočem I. na nekatere poglavitne dolžnosti opozoriti, potem pa II. tudi plačila ne zamolčati, ki vas čaka na onem svetu. Bog, Sv. Duh, naj vas razsvetli s svojo milostjo! O Bog, razsvetli pa tudi mene!

I. Sv. apostol Pavel nam v prav lepi podobi pokaže, da mora na svetu biti več stanov; vsi ne morejo biti gospodarji, ne vsi učeni in ne vsi bogati; če pa vsak dolžnosti svojega stanu izpolnjuje, bode srečen na tem svetu, pa še srečnejši na onem svetu.

»Vi moč je,« pravi sv. apostol, »ljubite svoje žene, kakor je Kristus ljubil svojo Cerkev in se zanjo dal v daritev na križu.« Slednji izmed vas naj tedaj svojo ženo tako ljubi kakor samega sebe in naj ne bo trd in grenek proti njej. Ako tega do zdaj niste storili, storite naprej in nikar ne žalite svoje žene s pijanostjo, zapravljalivostjo, s prepirom in slabim obnašanjem. Lep zgled vam je sv. Leopold; on je bil pravičen in svet, on, njegova žena in njegovi otroci so lepo in sveto živeli, in le ena volja, le ena misel je bila med njim in med njegovo ženo.

»Ve žene,« pravi dalje ravno ta sv. apostol, »bodite svojemu možu v vseh poštenih rečeh pokorne, kakor Gospodu Bogu; zakaj mož je glava žene, kakor je Kristus glava Cerkve.« Če dosedaj niste tega storile, storite zanaprej; nikar ne žalite svojih mož z nepokorščino, z nezvestobo, samoglavostjo in drugimi enakimi pregrehami. Lep zgled vam naj bo sv. Monika, mati sv. Avgušтина; ona je imela nevernega moža, ki je bil prav jezne in nagle narave, pa ona je bila toliko potrpežljiva, pokorna in pohlevna, da se je mož ginjen po njenem lepem obnašanju izpreobrnil k pravi veri in veliko solz prelil nad svojimi nekdanjimi grehi.

»Vi starši,« govori sv. Pavel, »nikar svojih otrok ne dražite k jezi, ampak lepo jih izredite, poučujte, opominjajte jih, in ako je treba, tudi kaznujte jih.« Če tega do zdaj niste storili, storite zanaprej, varujte svoje otroke lenobe in slabe tovarišije in učite jih delavnosti, bogaboječnosti in ponižnosti. Lep zgled sta naj vam sv. Joahim in sv. Ana; kako lepo sta pač morala ta dva živeti in po kako lepih čednostih sta se morala odlikovati, ker sta bila vredna, imeti najsvetejšo hčer, ki je pod solncem hodila, namreč Marijo, prečisto devico.

»Vi mladeniči,« govori zopet sv. Pavel, »povzdiguje vselej čiste roke k nebesom in varujte se, kolikor je mogoče,

jeze in prepira.« Ako do zdaj tega niste storili, storite zanaprej; nikar ne žalite Boga z nečistostjo, nevoščljivostjo, tatvino in drugimi pregrešnimi deli, s katerimi si le pekel služite. Lep zgled vam naj bo egiptovski Jožef; Boga se je bal, sveto živel, starše ubogal in svojo nedolžnost tako ljubil, da je rajši dve leti v ječi zdihoval, kakor bi s Putifarjevo ženo nesramno grešil.

»V e d e k l e t a, bodite vselej pošteno oblečene in s sramežljivostjo in ponižnostjo prepasane in lišpajte se ne z bliščečim in dragim oblačilom, ampak z dobrimi deli in s čistim srcem.« Ako do zdaj tega niste storile, storite zanaprej; nikar ne žalite Boga z ošabnim oblačilom, s prevzetnostjo, slabim znanjem in grešnim poželenjem. Lep zgled vam naj bo sv. Agata; ona je bila roža med vsemi deklicami svojega časa, obdarovana s telesno in dušno lepoto, pa je le Jezusu Kristusu obljubila zvesta biti; in da je to svojo obljubo izpolnila, je take grozovite muke trpela, da se skoro ne more verjeti, kako bi slaba človeška narava mogla toliko prestati.

»V i o t r o c i! bodite svojim staršem pokorni, zakaj to je prav in Bogu dopadljivo.« »Spoštuj očeta in mater,« zapoveduje četrta zapoved in zraven obljubuje: »da se ti bo dobro godilo in boš dolgo živel na zemlji.« Ako še do zdaj tega niste storili, storite zanaprej; nikar ne žalite svojih staršev z neubogljivostjo, z godrnjanjem in pregrešno svojevoljo. Lep zgled vam naj bo mladi Tobija; on je v vseh rečeh ubogal svojega starega, slepega očeta, mu je stregel po svoji moči v njegovi bolezni in mu je na smrtni postelji prisegel, da hoče vse nauke, katere je od njeja slišal, natanko izpolnjevati, ter je srečno živel in se mu je dobro godilo.

»V i h l a p c i in d e k l e! ubogajte svoje gospodarje in svoje gospodinje; nikar jim ne odgovarjajte in bodite povsod zvesti in pošteni.« Ako do zdaj tega niste storili, storite zanaprej; nikar ne žalite svojih gospodarjev z malopridnostjo, z opravljanjem, slabim obnašanjem. Lep zgled vam naj bo svetica — dekla, z imenom Marija; ona je zvesto služila vse svoje žive dni in je vsa svoja dela Bogu darovala; zadovoljna je bila s svojim stanom, natanko je izpolnjevala vse dolžnosti in nikoli ni godrnjala zoper svojega gospodarja, akoravno je morala od njeja veliko trpeti. Glejte, tako izpolnimo vsi natanko svoje dolžnosti, vsak po svojem stanu, in bomo srečni na tem svetu in še srečnejši na onem svetu, kjer se bomo s svetniki in angeli božjimi vekomaj družili.

II. Ljubi moji! Ako hočete kdaj srečni biti in z veselo trumo nebeških svetnikov Boga gledati, posnemajte radi njih zveličanske zglede. — Ne zanašajte se na posvetne obljube, ne ravnajte se po navadi posvetnih ljudi; zakaj široka je cesta, ki pelje v pogubljenje, in veliko jih je, ki po nji hodijo. Ne zanašajte pa se tudi na svetnikov mogočno priprošnje in ne imejte praznega upanja, da vam bodo oni brez vašega truda

v nebesa pomagali; ampak bodite pripravljene, kakor apostoli, vse posvetno, tudi svoje starše zapustiti, ko bi Bog od vas kaj takega terjal; bodite potrpežljivi v svojih težavah kakor mučenci, zakaj trpljenje sedanjega časa, — pravi sv. apostol Pavel, — ni veliko proti prihodnji časti, ki bo nad nami razodeta. Delajmo pokoro, pravo in resnično, kakor so jo sveti spokorniki delali, ker le ž njo pridemo grešniki v nebeško kraljestvo. Ohranite, mladeniči in dekliči, svojo čistost in poštenje, kakor so jo ohranile svete device nekdanjih časov, zakaj le čist rod ima hvalo pri Bogu in pri ljudeh, pravi sveto pismo. Če bote pa v razuzdanosti in brez vsega strahu božjega živeli, če vam ni mar ne za šesto, ne za deveto božjo zapoved, gorje vam takrat, ko bo Gospod nebes in zemlje račun od vas terjal. Kakor zdaj v jeseni list za listom od drevja pada in ni za drugo, kakor da se zavrže, tako bo tudi pravični sodnik z vami naredil; peklenskim trinogom bo vas v roke dal in bodete zavrženi. Zato je potreba in zadnji čas, da se poboljšamo, preden se mera pregreh do vrha napolni; potreba je, da starši svoje otroke v sramežljivosti vzgajajo, da jih spodobno oblačijo in varujejo vsake slabe tovarišije; čas in potreba je, da imajo gospodarji in gospodinje svojo družino v pravičnem strahu in da jim ne pustijo nesramno govoriti in ne peti, ne delati, s čimer drug drugega v greh napeljuje, nedolžne otroke pa pohujša. Čas in potreba je tudi, da začno mladeniči in dekleta v božjem strahu živeti, da se nesramnega znanja varujejo in lepo čisto živijo, kakor se spodobi pravim kristjanom. Tako se bo božja milost zopet med nas povrnila in ljuba spomlad svete čistosti se bo spet ponovila. Nasproti pa gorje vsem nespokorjenim grešnikom, ki imajo otrpnjeno srce in gluha ušesa ter se za nobeno opominjevanje nič ne zmenijo; takih drugega ne čaka, kakor črn mrak, smrtna senca in večna groza.

Zatorej, ljubi moji, ne hodite po poti hudobije, ker vidite, da vas ta pot gotovo vodi v večno nesrečo, temuč hodite po poti pravice in pameti; in da se bote laže greha obvarovali in se v dobrem bolj utrdili, posnemajte zopet prve kristjane in izvoljene svetnike božje. Kaj mislite, kje so oni dobili toliko moči, da jih ni nobena izkušnja premagala in nobena beseda, ne huda, ne lepa, pripravila v greh, kakor v pogostem in vrednem prejemanju svetih zakramentov! Kolikorkrat sa imeli priložnost, sklenili so se s svojim Bogom in od veselja so jim solze iz oči tekle, če so bili tako srečni, da so bili v ječi ali v zadnji uri obhajani s sv. Rešnjim Telesom.

Glejte, vi pa imate toliko priložnosti in toliko lepega, zlatega časa, in se še zraven tolikokrat opominjate, in vendar se mnogim skoro noben praznik in nobeno nedeljo ne obudi željenje, da bi šli obiskat svojega Zveličarja, da bi pristopili k mizi božji uživati nebeški kruh, ki stori, da tisti, ki ga je, ni več

lačen, temuč je napolnjen z božjo milostjo in nasičen za večno življenje.

O ko bi vé, krščanske duše, spoznale, kako nas usmiljeni Jezus ljubi, ker hoče pri nas prebivati in se nam v presvetem Rešnjem Telesu zauživati dá; ko bi ve občutile, kaj je to, z Jezusom, Sinom božjim živeti, od goreče ljubezni bi se vam srce topilo. Kako bi tisti večno umrl, vpraša sv. Ambrož, ki kruh večnega življenja vredno prejema? Prejemajte ga tudi vé, ljube duše, s tako gorečnostjo in ljubeznijo, kakor so ga prejemale svetniki božji, in tudi ve bote vekomaj živele in Boga gledale v svetem raj. Amen.

† Kanonik J. Rozman. — Priobčil Iv. Skuhala.

Spomin vseh vernih duš.

Vse je proč — samo eno je ostalo.

Prah si in v prah se boš izpremenil.
I. Moz. 3, 19.

Danes in jutri se bo zavila naša pot med grobove in žalostne in resne misli bodo polnile danes našo dušo. Danes stojimo pri grobovih svojih ljubih rajnikih, danes se jih zlasti spominjamo z bridkostjo. Tukaj ležita oče in mati, mirno in tiho je tisto srce, katero me je tako ljubilo, kakor nobeno drugo na zemlji, in mirno počiva roka, ki me je k slovesu blagoslavljal. Tu ležita sin in hčerka — iz njihovih ustnic se nič več ne sliši sladko ime: oče, mati; oni spe že dolgo, dolgo, — tisti, ki so nam bili v veselje, ki so nas ljubili, nas tako radi ubogali. Tu leži mož-soproj, ki je skrbno in zvesto živel le za svojo družino, — zastoj ga iščem danes v njegovi družini. Tu ležita brat in sestra, s katerima sem skup prebival v očetovski hiši, — oni spé smrtno spanje. Tu počiva prijatelj, čigar zvesto oko mi je tolikrat vtilo v srce tolažila, ki je delil z menoj bolečino in veselje — to zvesto oko je ugasnilo. Tukaj leže vsi dragi naši, ki so se preselili v večnost. Tu so, in v življenju jih ne vidimo nikdar več.

Ta misel napolnjuje z bridkostjo in žalostjo našo dušo, toda s to žalostjo je združena globoka resna misel, namreč: grobovi naših rajnikih nam kličejo živo v spomin — tudi naša smrt, naša konec.

Grob — to je mejnik, čez katerega ne moremo. Smrt, to je tista železna roka, ki nam iztrga vse, kar nam je drago in ljubo v tem življenju. V smrti ugasne ves kras tega sveta, v smrti utihne veselí glas živahne družčine, v smrti se izneveri človeku vse bogastvo, smrt je z eno besedo ločitev od vsega.

Ta misel je za nas bridka resnica. Toda še resnejša je ta misel, če imamo, če smatramo grob kot praž do večnosti. Kajti to nam pravi sveta vera in to potrdi tudi naš razum, da

mora biti za grobovi še drugo življenje, življenje večnega veselja ali pa večnega trpljenja.

Da bi se nam ta misel živo zbudila, preišljajmo danes grobove. Vsak dan umrje na svetu 80—90 tisoč ljudi, nebrojnokrat poje smrtni zvon, neštevilnokrat se vrše pogrebi, vsak dan se zapirajo in odpirajo grobovi. In gotovo je, da pride tudi na vsakega izmed nas enkrat vrsta! Nesli te bodo iz hiše, kjer si stanoval, na pokopališče, da boš tam prebival. Med druge grobove bodo položili tebe, vrgli ti bodo nekaj prsti in morda nekaj cvetic, da boš potem — pozabljen. Globoko doli v temi boš ležal, med črvi — sam hrana zanje. Toda, dragi poslušalci, ne postojmo pri grobovih, mi pogledjmo noter; to bo naši duši v veliko korist. Ta mrlič v grobu naj bode predmet našega preišljevanja. Dve stvari opazimo tukaj: 1. Vse je proč. 2. Samo eno je ostalo. Prvo vidimo s telesnimi, drugo pa z dušnimi očmi.

I. Odpri se torej grob in pokaži, kaj imaš v sebi! Kaj vidimo? Trhljeno rakev in v njej strohnjeno truplo. O vse, vse je proč, vse, kar ljubi in čisla svet. Proč je lepota. Ne obrnite stran svojega pogleda, pogledjte na truplo v grobu. Tiste svetle oči, katere so mnogeča očarale, kje so? Tista cvetoča lica, katera so bila lepa kot cvetice, kje so, tisti krasni lasje, ki so se vsipali na vrat, kje so, tiste rdeče ustnice, ki so se tako ljubko smehljale, kje so; tiste delavne roke, ki so tolikanj dobrega storile, kaj so sedaj? Vse je proč, vse samo prah in pepel! In tisto močno, krepko telo, katero je vse občudovalo, kaj je sedaj? Črvi imajo v njem svoja gnezda! O kako resnične so besede sv. apostola Petra: »Vsi ljudje so kakor trava, in vsa lepota je kakor cvetica v travi: trava se posuši in cvetica odpade.«

Mrtvo truplo cesarice Izabele, katera je slovela po vsem svetu kot najkrasnejša ženska, so morali prenesti. Odpri so rakev, toda razprostrl se je tak smrad, da so vsi zbežali. Samo cesar, njen soprog, je še ostal pri krsti svoje umrle žene in je vzdihnil globoko ginjen: »O, Izabela, kje so tvoje prekrasne oči; kaj je nastalo iz tvoje ljubeznivosti, katero smo še pred nekaj dnevi občudovali?« In bežal je stran od rakve na svoj dom v svojo sobo, tam je pokleknil pod podobo sv. križa ter zaklical: »O moj Bog, moj Bog, kako minljiv je ves kras in vsa lepota tega sveta! Izpolni mi samo eno prošnjo, da ne bodem v prihodnjič nobenemu takemu gospodu več služil, ki je umrjoč!«

Da, vse je proč, to nas uči pogled v grob! Proč je lepota, proč je bogastvo. Pogledjte na trupla, kako so revna, kako bleda! V grobu leži človek, ki je imel obilo poljā, gozdove in travnike; sedaj leži v ozkem prostoru, tako da bi se ne mogel, če bi mu bilo to sploh mogoče, niti ganiti. V kakem drugem

grobu leži morda človek, ki je imel veliko število krasnih sob in velikanskih palač, sedaj ima sobico iz ubogih šesterih desk. Tu leži drug, ki je krasil svoje telo z obilnim zlatom in dragimi kameni, sedaj leži tu v ubogem mrtvaškem prtu, katerega črvi glodajo. Tam leži zopet drug, ki je cele ure prešteval svoj denar, sedaj nima v roki niti krajcarja. Vse, kar je on imel, imajo drugi, drugi kosé na njegovih travnikih, drugi stanujejo v njegovi hiši, in če bi se vrnil nazaj, tedaj bi ljudje vprašali: odkod je prišel ta — tujec? Proč bi moral iti beračit od hiše do hiše! O res, pred smrtjo smo si vsi enaki! Najsi je nosil na glavi kraljevo krono ali pa raztrgan klobuk, najsi je imel v roki kraljevo žezlo ali pa beraško palico, naj je nosil papežovo tiaro ali pa preprost raztrgan pastirski slamnik — po smrti so si vsi enaki.

Proč je lepota, proč bogastvo, proč so vse č a s t i. Ko je sultan, turški cesar Saladin, najmočnejši vladar na Jutrovem, ležal na smrtni postelji, tedaj je ukazal, da naj nesejo po vseh cestah njegov mrtvaški prt ter kličejo: »To je vse, kar vzame cesar seboj!« Da, tako je! Naj so se ljudje klanjali pred kom v življenju, mrtvemu truplu se nobeden več ne odkrije.

Vse je torej proč! Proč lepota, proč bogastvo, proč vse časti, in v e n d a r so to tiste stvari, za katere se svet najbolj trudi. O, koliko jih krasí svoje telo, kot bi mislili, da so bogovi, koliko jih nabira bogastva z obema rokama, da nimajo nikoli preveč, koliko jih hrepeni po slavi in časteh, vse svoje življenje obračajo na to — in grob? Glejte, grob pa vse t o p o ž r e! O, ozrimo se večkrat na strohnjeno truplo v grobu!

V življenju s v. papeža Gregorija se bere ta-le zgled. Neki mladenič je strastno ljubil neko deklico. Ta je pa naenkrat umrla. Mladeniča je to tako bolelo, da je mislil obupati. Vse prošnje sv. Gregorija so bile zastonj. Neki dan ga pa vzame seboj pred grob tiste deklice in ukaže sneti pokrov. Tukaj je ležala deklica, pa je že bila snedena na obrazu. Mladenič se je ustrašil in je hotel bežati, toda Gregorij ga obdrži in mu reče: »Nikar ne beži, le poglej to podobo. Poglej to velo glavo, te vdrté oči, te trhle ude, to trohnobo, te črve; poglej, to je tvoja strast, katero si objokoval, za katero bi daroval svojo srečo, svoje življenje, svojo večnost.« Spoznal je mladenič svojo strast in se poboljšal.

II. Vse proč, to nam povedo naše telesne oči pri pogledu na mrliča. Samo e n o je ostalo, tako nam pa pravi s v e t a v e r a. Ostal je g r e h . . . Angeli v nebesih in nebeški Oče — ti vidijo na mrliču vso gnusobo in prekletstvo smrtnega greha; pa tudi m i to vidimo. Mnogo jih leži zaradi svojih lastnih grehov pokopanih. Tu je eden, ki je svoje življenje preživel v ostudnih pregrehah — greh je šel ž njim v grob, tam zopet drugi, ki je rabil svoj jezik za kletev, svojo roko za krivo prisego; grehi so šli za njimi v grob. In tako so se ti grehi vgnez-

dili v mrtvo truplo, da jih ne sné nobena trohnoba, ne požre noben črv. In če bi tudi čez truplo grešnikovo, ki je umrl v grehah, tekli potoki celega sveta leta in leta, če bi ničesar drugega ne ostalo kot pest prahu, tedaj bi greha ne mogli izbri-
sati! In če bi tudi sama presveta Rešnja Kri Jezusova hotela oprati te grehe, tedaj bi bilo po smrti vse zastonj, pre-
poznó. In glejte, ti grehi bodo enkrat odkriti pred celim sve-
tom. Enkrat, ko nas bo poklical angelov glas, tedaj bomo vstali in nesli seboj znamenje — grešnika.

Kakor pa greh, tako ostanejo tudi dobra dela, ostane čednost. Kajti o teh pravi sv. Janez: »Dobra dela za njimi gredo.« Ta človek je rabil svoje truplo za svetost, dovolil mu ni nobenega grešnega dejanja, dobra dela so šla za njim; drug človek je rabil svoje telo v povelicjanje božje, svoj jezik za molitev, — molitev je šla ž njim vred v grob; oni je rabil svoje roke za usmiljenje, svoje srce za ljubezen božjo, dobra dela gredo za njim. Naše oko sicer res vidi le trohnobo, toda Bog in angeli gledajo z dopadajenjem na tako telo, ker je okrašeno z dobrimi deli. In kakor grešniku noben potok ne izbriše njegovih madežev, tako tudi dobrih del ne sné noben črv, ne uniči nobena trohnoba. In najsi bodo ta dela še tako skrita, enkrat bo pred Bogom vse jasno, vse poplačano, dobra dela so zapisana v knjigi večnega življenja.

Kaj si hočemo torej, dragi kristjani, izvoliti, ali dobra ali slaba dela? To je sedaj v vaših rokah. Ali hočemo, da se iz naših trupel razširja smrad nečistosti, ošabnosti, sovraštva, ali pa sladki vonj, prijeten duh ponižnosti, čistosti, ljubezni do Boga? Ali hočemo, da so angeli veseli nad našimi trupli, ali pa hudobni duhovi? Trden sklep naredimo danes, varovati se greha, premišljujoči svoj bodoči grob. To bodi za nas!

Za duše v vica h m o l i m o, ker so edino na nas navezane, samó mi jim zamoremo pomagati. Žalost, jok jim ne koristi ničesar, edino le molitev. Spomnite se vseh, spomnite tudi pozabljenih grobov!

Neki sin je zapustil še kot otrok svojo rojstno hišo; 20 let je minulo — njegova mati, katero je iskreno ljubil, je med tem umrla. Po dolgih letih se ga polasti želja, še enkrat videti svojo rojstno vas. Hitel je iz daljnih krajev na svoj dom. Z neizrečnim veseljem so ga sprejeli vsi, toda on je bil žalosten, nekaj je pogrešal. Spominjal se je svojih otroških let, katere je tukaj preživel. Vse je bilo takó kakor nekdanj, samo enega ni našel — svoje matere. Zvedel je o njeni smrti, jokal je, tekom let je nanjo pozabil, danes pa mu je živo stopila pred oči. Vsedli so se k večerji, toda en stol je bil prazen. Nemogoče se mu je zdelo, da bi res umrla. Vedno je mislil, sedaj se bodo odprla vrata in vstopili bodo mati. Toda vse zastonj. Oče ga je vprašal, kaj mu je. Molčal je, pokazal je samo na prazen prostor poleg očeta. Vstal je in šel na pokopališče. Iskal je groba svoje matere,

toda vse zastonj. Vprašal je grobarja, kje je grob njegove matere. Grobar ga vpraša: »Koliko let je pa že preteklo?« »Dvajset let,« odgovori sin. »Dvajset let, o, to je že davno prekopana.« Solze so oblile njegovo lice: »O, ko bi imel samo en spomin od svoje matere, kako bi ga častil, kako ljubil, kot najdragocenejšo svetinjo.« Odšel je s pokopališča in vstopil v bližnjo cerkev. Tam je pokleknil in molil za svojo mater: »Četudi nimam ničesar, pa vendar zamorem eno za tebe storiti, draga mati, jaz zamorem zate moliti.« In vstal je ter šel vesel in potolažen iz hiše božje. — Glejte, dragi kristjani, tukaj sem vam narisal sliko vašega lastnega srca. Tudi vi ste izgubili svoje rajnike, in mnogi izmed vas ste nanje pozabili. Danes, ob spominu vseh mrtvih, pa se jih spominjajte! Vi obžalujete, da ste jih pozabili, in jokate. O, ne jokajte, ne obžalujte svojih rajnikih, ampak zanje — molite in še enkrat rečem: Molite! Amen.

Iv. Baloh.

Triindvajseta nedelja po binkoštih.

(Zahvalna nedelja.)

1. Dolžnost hvaležnosti in zaupanja do Boga.

Dajajte vselej hvalo za vse Bogu in Očetu v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa. Ef. 5, 20.

Poletje je že precej zdavnej minulo in hladna jesen nam je že naznanila svojo prisotnost. Poljski pridelki so spravljani in naša sveta dolžnost je sedaj, da Boga prav pristrčno zahvalimo za letošnjo žetev in za vse prejete dobrote sploh. Da bi se pa verniki tem bolj zavedali te svoje dolžnosti ter jo tem gotoveje in vestneje izpolnjevali, je v to svrho določena posebna nedelja, katero imenujemo prav vsled tega zahvalno nedeljo. In to važno, to pomenljivo zahvalno nedeljo obhajamo, predragi v Kristusu, danes. Danes je torej tisti Gospodov dan, ko naj Boga prav posebno zahvalimo za vse, kar se je pridelalo po polju, njivah in vinogradih, a ne samo za to, ampak sploh za vse dušne in telesne milosti in dobrote, katere smo od njega prejeli med letom. Da smo zares dolžni to storiti, o tem se hočemo v naslednjem nekoliko natančneje prepričati. Govorim pa v večjo čast božjo.

Preden razpravljam o hvaležnosti, dragi kristjani, se mi zdi predvsem potrebno, da razjasnim njen pojem. Vprašam torej: Kaj je hvaležnost? in odgovorim: Hvaležnost je tista čednost, vsled katere izkazujemo zahvalo svojim dobrotnikom za njihove dobrote. To zahvalo jim pa dajemo ali hvaležni smo jim, ako od njih prejete dobrote prav spoznamo, jih

njihovi radodarnosti in dobrotljivosti pripisujemo, jih spoštljivo cenimo, ako dobrotnike častimo in ljubimo ter smo pripravljeni, jim o priliki kaj vrniti, jim kako protiuslugo storiti, njihovim opravičenim željam ustreči. Kakor je razvidno iz tega razjasnila, smo dolžni hvaležni biti vsem svojim dobrotnikom brez izjemno in zato nas tudi sv. Pavel opominja v svojem listu do Kološanov (3, 15) k splošni hvaležnosti, rekoč: »Bodite hvaležni!« Toda, dasi je temu tako, se čednost hvaležnosti nanaša in ozira predvsem in prav posebno na Boga, našega največjega dobrotnika; zakaj nihče med ljudmi niti ne more biti naš dobrotnik brez dobrotnika Boga. Zavaljo tega se moramo pa najprej in najiskreneje zahvaljevati Bogu, dobrotniku vseh dobrotnikov.

Bog je pa naš največji dobrotnik zlasti v trojnem oziru.

V prvi vrsti vsled njegovega prevzvišenega veličastva. Kdo, predragi, ne vé, da je božje veličastvo v svoji vzvišenosti neskončno? Kakor se čuti pa vsakdo tem počastnejšega in zadovoljnejšega ter se zaradi tega izkazuje tudi tem hvaležnejšega, čim imenitnejši in plemenitejši je njegov dobrotnik, ki mu dobrote deli, tako moramo tudi mi vedeti in dajati Bogu, najvzvišenejšemu in najplemenitejšemu Gospodu in dobrotniku, največjo in najlepšo hvalo. Čim višji je dobrotnik, tem iskrenejša mora biti zahvala pri sicer enakih dobrotah.

Drugič je Bog naš največji dobrotnik tudi ozir velikosti in obilice dobrot, katere nam deli. Največje in najštevilnejše dobrote prejemamo ravno od Boga. Vse, kar smo in kar imamo na duši in na telesu, je on nam podaril. Ako le površno premislimo, kaj in koliko smo prejeli od njega, moramo polni začudenja in hvaležnosti vzklikniti: Dà, neizmerne in neštivilne, duhovne in telesne, splošne in posebne, naravne in nadnaravne, redne in izredne, vidne in nevidne so tvoje dobrote, o Bog, katere si nam podelil in jih nam še vedno deliš dan na dan! Kaj naj povrnemo Gospodu za vse, kar nam je izkazal? Čim večje so pa dobrote in čim številnejše so, tem večja, kajne, predragi verniki, mora biti tudi naša zahvala, tako nas uči že zdrava pamet. Kako naj bi ne bili vsled tega najbolj hvaležni Bogu, neskončno dobrotljivemu?

Naposled je pa Bog naš največji dobrotnik še glede na njegovo namén pri delitvi dobrot. Vsi vemo in verujemo, da je Bog neskončno dobrotljiv in ljubezniv. V svoji brezmejni dobrotljivosti deli dobrote nam, pravim: nam, ki smo jih popolnoma ne vredni, ki ga vedno žalimo z neštivilnimi grehi in ki zato le zaslužimo, da bi nas kaznoval. A kljub temu nas z raznimi dobrotami kar obsiplje, dà, čujte in strmite, predragi, v svoji ljubezni nam on bolj želi dobrote izkazovati, kakor pa jih mi želimo od njega prejemati, in vse to iz najplemenitejšega namena, da bi namreč mi dosegli enkrat svojo večno srečo. O, neizmerna dobrotljivost našega Boga! Sicer izkazujejo ljudje

včasih tudi dobrote, toda kolikokrat storé to iz postranskih, sebičnih namenov, mnogokrat kar naravnost zgolj zaradi tega, da bi se jim njihove dobrote v pomnoženi meri vrnile. Pri Božgu pa ni nobenega, niti najmanjšega postranskega namena, ampak vse, prav vse nam pošilja zato, da bi nas osrečil, če ne morda vsekdar tu na zemlji, pa gotovo po smrti.

Ker je torej temu tako, predragi kristjani, zato smo pa dolžni, Boga zahvaljevati za vse, kar nam podeli, za prijetno in zoprno, dobro in hudo, veselje in žalost, zdravje in bolezen, bogastvo in revščino, izobilje in pomanjkanje, srečo in nesrečo, mladost in starost, dušo in telo, življenje in smrt, zakaj iz enega in istega namena, iz ene in iste ljubezni nam vse to pošilja. Prav to slednje je vzrok, da bogaboječí Tobija pravi: »Hvalim te, Gospod, Izraelov Bog, ker ti si me pokoril in ti si me ozdravil« (Tob. 11, 17). Ravno zaradi tega nas opominja tudi sv. apostol Pavel v svojem listu do Tesaloničanov (I., 5, 18): »V vseh rečeh se zahvalite, zakaj to je volja božja v Kristusu Jezusu do vas vseh,« in v listu do Efežanov (5, 20): »Dajajte vselej hvalo za vse Božgu in Očetu v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa.« In ravno zavoljo tega moli sv. Cerkve v pri vsaki sveti maši v predglasju, da je v resnici pravično, pošteno in koristno, Božgu vedno in povsodi hvalo izkazovati. Izkazujmo mu jo potemtakem, predragi v Gospodu! Posnemajmo v tem oziru svetnike in mučenice, izmed katerih so premnogi Boga hvalili celo za najhujše nadloge, nesreče in muke. »Nič ni svetejšega, kot oni jezik, kateri celo v nesreči hvali Boga,« trdi sv. Krizostom. In sv. Avguštin piše: »Kaj moremo boljšega v srcu nositi, z ustmi izreči in s peresom izraziti, nego: Hvala Božgu? Nič ni laže reči, nič prijaznejše slišati, nič prijetnejše misliti, nič nam ne more več blagoslova in koristi donesti, nego to.« O, bodimo torej vedno hvaležni Božgu za vse, karkoli nam pošlje!

Danes, na zahvalno nedeljo, predragi v Kristusu, pa prav posebno zahvaljujmo Boga za vso žetev in za vse pridelke v naravi sploh. Že v stari zavezi je govoril Bog Mozesu (III., 23, 10, 12, 39): »Ko boste poželi žito . . . naj se zakolje letno jagnje brez graje v žgavni dar Gospodu« in »kadar boste pospravili vse pridelke zemlje, praznujte praznik Gospodov.« Kakor vidite, dragi verniki, je bilo od Boga samega ukazano, ga vsako leto na poseben praznik zahvaljevati za končano žetev. Dà, še več! Celó pri paganskih narodih starega veka nahajamo posebno boginjo poljedelstva, Ceres po imenu, katero so malikovalsko častili, se ji pri setvi priporočali in ob žetvi zahvaljevali. Ali naj mi kristjani zaostajamo za nevernimi in celo paganskimi ljudstvi starih časov? Nikakor ne. Zato pa hočemo današnjo nedeljo v to porabiti, da damo Božgu, kar je božjega. Prav iskreno hočemo Boga danes zahvaliti za vse poljske pridelke, vso žetev in vse dobrote sploh. To zahvalo Bog od nas terja,

terja jo pa le v naš lastni blagor. »Bog ne zahteva hvaležnosti od nas,« pravi sv. Krizostom, »kakor da bi jo potreboval, ampak da se vsa korist od nje na nas vrača in da se vredne storimo novih milosti.« Res nam je Bog poslal tudi bridkosti, vojsko itd., toda, predragi, to dejstvo naj nas ozir hvaležnosti ne moti, saj vemo, da je tudi to storil Bog iz ljubezni do nas. Morda nas je hotel Bog kaznovati za našo dosedanjo nehvaležnost in grešnost sploh! Morda je hotel poizkusiti našo potrpežljivost in vdanost v njegovo voljo! Sploh pa ravno v takih slučajih, kot je letošnji, verni kristjan lahko najlepše pokaže svoje zaupanje v Boga in njegovo neskončno previdnost in modrost. »Posebno v nadlogah in stiskah moramo kazati, da resnično v Boga zaupamo,« pravi sv. Vincencij Pavlanski, in sv. Frančišek Sal. trdi, da »pravo zaupanje v Boga vse osladi, vse ohrani in vse utrdi.« Zavoljo tega zaupajmo, predragi, v božjo previdnost in bodimo Bogu hvaležni za vse, kar smo od njega prejeli. Zato pa ne podcenjujmo, ne omalovažujmo dobrote božje, zlasti še ne, ker je bilo poljskih pridelkov dovolj, ampak spoznajmo skesano svojo grešnost, sprejmimo šibe božje v duhu pokore za svojo nehvaležnost in svoje grehe. To bo Bogu všeč in taka hvaležnost bo hkrati prošnja in priporočilo za bodočnost.

Sklenem. Pogostoma se poslužujemo, predragi kristjani, v vsakdanjem življenju reka: »Hvala Bogu,« pa menda ravnotako pogostoma tudi nepremišljeno. O, navadimo se to kratko hvalnico izrekati vedno pobožnega srca! Imejmo pa tudi v vseh slučajih, okolištinah in razmerah svojega življenja neomajano zaupanje v Boga, saj poje David: »V te, Gospod, zaupam, ne bom osramočen vekomaj!« (Ps. 30, 1.) In ker sem vas danes učil hvaležnosti do Boga, predragi, koncem govora sam ne smem pozabiti nanjo. Zato kličem sedaj za vse prav prisrčno »Deo gratias, Hvala Bogu,« navajajoč hvaležnega srca tu besede sv. Bonaventure: »O, Gospod, moj Bog! Kadar sem zašel, si me vrnil; kadar sem bil neveden, si me učil; kadar sem grešil, si me posvaril; kadar sem žaloval, si me tolažil; kadar sem obupaval, si me osrčeval; kadar sem padel, si me vzdignil; kadar sem stal, si me držal; kadar sem hodil, si me vodil; kadar sem prišel, si me sprejel. Vse to in še mnogo drugega si mi storil, Gospod, moj Bog, o čemer vedno premišljevali, vedno govoriti, za kar te vedno hvaliti, mi bo sladko, da te zahvaljujem in ljubim za vse tvoje dobrote, moj Gospod in moj Bog. Amen.

2. Naši vzorniki v cerkveni zgodovini.

XXVII. Sv. Vincencij Pavljanski.

Ko je Jezus govoril množicam, glej,
je eden višjih prišel in ga molil.
Mat. 9, 18,

Prosilca, katerima je Jezus po sporočilu današnjega sv. evangelija Jezus čudežno pomagal, sta bila sicer zelo različna po zunanje. Jair je bil imeniten gospod, predstojnik shodnice, zato sv. evangelij nekako spoštljivo govori o njem, rekoč: »Eden višjih je prišel.« Bolnica pa, ki je že dvanajst let trpela bridkosti in težave nadležne bolezni, je videti bolj preprosta ženica, ki je, kakor pristavi sporočilo, že vse svoje imetje potrošila za zdravila. Vendar v eni reči sta si pa oba prosilca močno podobna vsak po svoje, namreč v ponižnosti in brezmejni zaupnosti do Jezusa. Jair, dasi eden višjih, pride v svoji zadregi zaupno k Jezusu ter poklekne pred njim in ga ponižno prosi, naj pride pomagat umirajoči hčerki. Bolna ženica pa si v svoji preprostosti niti ne upa stopiti pred Jezusa, da bi ga prosila, marveč meni, da bode že zadostovalo, če se le natihoma in skrivaj dotakne robu njegove obleke, tako visoko ceni njegovo veličastvo, njegovo božjo moč.

Glejte, to je prava dostojnost, s katero se je treba bližati Bogu: živa vera, živo prepričanje o njegovem veličanstvu, — neomajno zaupanje do njegove neskončne dobrotljivosti in globoka ponižnost vpričo neskončno mogočnega Gospoda. S takim postopanjem sta pač oba zaslužila, da jima je neskončno dobrotljivi Bog uslišal nujno prošnjo ter obema čudežno pomagal.

Tako so se odnekdaj vedli pravi služabniki božji. Zato so pa tudi od Boga prejemale tako izredne milosti in dobrote zase in za druge. To vidimo posebej v življenju sv. Vincencija Pavljanskega.

Vincencij je bil rojen l. 1576. v južnozahodni Franciji v Püiski župniji, med mestom Bordeaux in pirenejskim gorovjem. Starši njegovi niso bili imoviti, a tem bogatejši v čednostih in dobrih delih. Hišica, malo zemljišča in nekoliko živine je bilo njih premoženje; toliko, da so mogli preživiti svojo družinico: štiri sinove in dve hčeri. Vincencij je bil po starosti tretji in je moral pasti živino. Bil je zelo bogoljuben in bistroumen ter posebej zelo usmiljenega srca. Nekoč je nesel vrečo moke iz mlina, pa se ni mogel premagati, da ne bi dal peščice moke vsakemu revežu, katerega je srečal. Oče, kateremu je to povedal, ga je hvalil zaradi tega dobrega dela. Neki ubožec, ki je bil v veliki potrebi, se mu je tako zelo smilil, da mu je dal vse svoje imetje, kolikor si je bil prihranil, 1 in pol franka.

Ker je bil deček tako bistroumen, se oče odloči, da ga dá v šolo v bližnje mesto Daks, l. 1588. Na priprošnje nekega sorodnika mu je dobil pri frančiškanih hrano za majhno odškodnino (60 lir na leto). Prva štiri leta je tako dobro napredoval, da mu je pravdnik Commet izročil v pouk svoja dva otročiča. Te ga je bil zelo vesel, ker sedaj se je mogel dalje šolati brez očetove pomoči. Čeravno je imel sedaj veliko opravila, je vendar enako dobro napredoval v učenosti in pobožnosti — in sicer še pet let. Ta njegov dobrotnik svetuje bogoljubnemu mladeniču, naj si izvoli duhovski stan. S tem je tudi oče zadovoljen in proda par volov, da bi imel vsaj za najpotrebnejše stroške. Vincencij se gre v Tuluzo učiti bogoslovja. Ker si ni upal ubožnega očeta nadlegovati, si je tudi tukaj sam pomagal z zasebnim poučevanjem, kakor si je pač mogel; seveda ga je stalo veliko truda, a s svetniško vnemo je blagi mladenič vse premagal in je bil v svojem 25. letu (1600) v mašnika posevečen.

Blizu svoje domačije bi bil imel dobiti dobro službo; a ker se je nekdo drugi poganjal zanjo, je odjenjal in šel za nekaj časa zopet nazaj v Tuluzo ter se moral s poučevanjem preživiti, ker dediščine po umrlem očetu ni hotel sprejeti. Torej je bilo res kakor dar božje previdnosti, da mu je nekdo v Tuluzi v oporoki zapisal precejšnjo vsoto. A ta denar mu je imel izplačati nek trgovec v Marseju; torej je moral iti tja ponj (l. 1605.).

Iz Marseja se je hotel zopet po suhem vrniti v Tuluzo, a nek sorodnik se mu ponudi, da se popelje z njim po morju do Narbone. Bilo je meseca julija, mirno morje, ugodno vreme, in še isti dan bi bila dospela do Narbone; vendar ni bila božja volja. Ladjo so napadli turški morski roparji. Kristjani so se sicer junaško branili; a morali so se vdati. Več jih je padlo v boju, mnogo je bilo ranjenih; tudi Vincencij je bil ranjen. Turki so jih povezali in peljali v Afriko ter v mestu Tuniziji na trg postavili v prodaj kakor nemo živino. Vincencij je bil prodan nekemu ribiču; a ker ga ni mogel rabiti za ribištvo, proda ga staremu turškemu zdravniku, ki se je veliko ukvarjal s kemijo in bi bil rad znašel takozvani »kamen modrosti«. Vincencij se je zelo prikupil temu starcu, da ga je obljubil izvoliti za dediča svojih zakladov, ako se odpove svoji veri. Seveda se je Vincencij junaško ustavljal tej vabljeni ponudbi. Po zdravnikovi smrti je bil prodan nekemu odpadniku iz Nice. Ker je imel ta poturčenec pristavo in veliko polja, mu je moral z drugimi sužnjiki obdelovati polje. Prihajala pa je na polje k delavcem odpadnikova žena, Turkinja. Nekega dne ukaže Vincenciju, naj zapoje kako sveto pesem. Spomni se žalostne pesmi Izraelcev v babilonski sužnosti in zapoje z milim glasom: »Pri babilonskih potokih smo sedeli in jokali, ko smo se spominjali Sijona,« ter tudi »Salve Regina«. Ženo je sveto petje zelo ganilo in ni se

ustavljala milosti božji, marveč prigovarjala je možu, naj se povrne k svoji krščanski veri. Mož je sklenil vrniti se nazaj v Evropo z Vincencijem; a šele čez 10 mesecev se je ponudila prilika, da je izvršil svoj sklep. Prišli so v Avignon. Tu je bila Turkinja Zubna krščena; njen mož pa, ki je skesano objokoval svoj odpad, je bil zopet sprejet v sv. Cerkev. Za pokoro je romal v Rim, kamor ga je spremljal Vincencij; tam se je pridružil usmiljenim bratom in zgledno preživel še ostale dni svojega življenja.

Utolažen in nanovo poživljen je iz Rima prišel Vincencij v Pariz v začetku l. 1609. Pa kaj naj počne v Parizu? O, za dobre ljudi je zmeraj in povsod dela dovolj. V Parizu je bil v istem času prišel v družbo oratorijancev plemeniti mož Peter de Berülle. S tem blagim možem se je seznanil Vincencij, zakaj enakomisleči ljudje se hitro spoznajo v vsakem kraju; zlasti prava pobožnost se ne da zatajiti. Po nasvetu Berülle, ki je bil tudi njegov spovednik, je prevzel Vincencij župnijo Clichy poleg Pariza, ki je obsegala deloma mestne in imenitne ljudi, deloma pa ubožne in preproste delavce. Vsem je bil Vincencij dober pastir; in to je bila nekaka šola za njegovo poznejše delovanje: s pomočjo premožnih ljudi, pri katerih je prosil miloščine, reševal je uboge in zapuščene. S svojim skrbnim pastirstvom, s svojim ljubeznivim vedenjem, zlasti pa s svojim svetniškim zgledom si je tako pridobil srca svojih župljanov, da so mu bili tako poslušni in vdani, kakor dobri otroci svojemu očetu; sam je pozneje govoril o njih: »Klišijanski župljani so mi bili tako vdani in pokorni, da, ko sem prvo nedeljo v mesecu oznanil spoved, so vsi prišli, niti eden ni zaostal. O, kako si srečen, dejal sem sam sebi, da živiš med tako dobrimi ljudmi; papež niso tako srečni kakor jaz.«

Res, težko se je bilo ločiti dobremu pastirju od tako ljubljenih ovčic, ko se mu je l. 1613. nenadno odprlo čisto novo polje.

V Parizu je živela takrat plemenita družina, ki se je smela takrat prištevati med najimenitnejše in najbogatejše; a še bolj, nego po svetni slavi in bogastvu se je odlikovala po odkritosrčni pobožnosti. Bil je to grof Gondi, general ali načelnik galej in posestnik jako obširnih zemljišč, katera mu je obdelovalo do 800 ljudi. Posebno pa je bila grofinja v vsakem oziru najizvrstnejša gospa onega veka: bogaboječa, usmiljena, do vseh prijazna, prava hišna mati, ki je povsod in z vsem le to namerjala, da bi se pospeševala čast božja. Znana seveda in v prijateljstvu je bila ta odlična hiša z najimenitnejšimi družinami v Parizu in še drugod; to pa ne samo med svetno gospôdo, marveč tudi pri duhovščini, saj je bil grofov brat pariški nadškof.

Ta bogoljubna rodbina je svojim otrokom, katere je hotela vzgojiti v bogaboječnosti in svetosti, iskala sposobnega učitelja

in vzgojitelja. Obrnila se je do prej imenovanega Berüllä; in ta ni vedel nasvetovati boljšega, nego je bil Vincencij. L. 1617. se torej preseli Vincencij h Gondijevim, in to je bil pričetek njegovim velikanskim podjetjem, da je mogel ustanoviti red lazaristov, usmiljenih sester, da je mogel pozidati v Parizu hišo za berače, hišo za najdence, mali in veliki seminar, v Marseju hišo za uboge jetnike na galejah itd. Tukaj namreč se mu je odprla pot do bogatih hiš, usmiljenih src in dobrih rok.

Pri Gondijevih je bil Vincencij, z malim presledkom, 12 let. Prišel je res kot pravi angel varih v to dobro hišo. Vsi so čutili dobredejnost njegovega svetega srca. Grof se je hotel zaradi neke razžalitve dvobojevati; svetnik je s svojo modrostjo in ljubeznivostjo zaprečil to zlodejstvo, ki bi bilo v večno sramoto sicer tako blagemu grofu. Grofinja je bila, kakor smo omenili, zelo bogoljubna gospa, a v dušnih rečeh preveč bojazljiva; njej je bil moder dušni voditelj, da je zelo napredovala v čednostih in vsakovrstnih dobrih delih, zlasti pa je bil nebeški angel nedolžni deci, ki mu je bila izročena v vzgojo. Užival je neomejeno zaupanje v tej dobri in imenitni hiši. Pa ko je bil za druge tako zelo skrben, tudi samega sebe ni pozabil, ni zanemaril. Bil je na razpolago le tam, kjer je zahtevala čast božja; a kjer so bile svetne veselice ali kako nepotrebno potratno izkazovano, vedel se je vselej modro izogibati. Še to moram omeniti, da je imel Vincencij enako skrb, kakor za gospodo, tako tudi za posle in posebej za delavce, kateri so bili na grofovskih pristavah in posestvih. Kadar je spremljal gospodo na deželo, je vselej porabil to priliko, da je nevedne učil, žalostne tolažil, bolnike obiskaval, grešnike na pravo pot zavračal. Tukaj ima tudi korenino njegova najimenitnejša ustanova: red lazaristov.

V začetku l. 1617. je spremljal gospo na njeno posestvo Folleville v amienski škofiji. Tu je obiskal nekoč bolnika, o katerem so trdili sosedje, da je pošten mož; bil je silno obupan in žalosten. Vincencij ga privede do tega, da opravi dolgo ali vesoljno spoved. V tej spovedi se obtoži zdavno zamolčanih grehov, kateri so mu tako silno težili vest. Po spovedi je bil tako vesel in se je čutil tako srečnega, da je tiste tri dni, katere je še živel, na glas oznanjeval svoje grehe in veliko usmiljenje božje. Ko ga je tudi grofinja obiskala, ji je rekel: »Oh, blaga gospa, jaz bi bil večno pogubljen, ko bi ne bil opravil dolge spovedi!« To je močno pretreslo plemenito gospo; vsa ginjena reče Vincenciju: »O gospod, če je ta mož, ki je povsod veljal za pobožnega, bil v nevarnosti, da se večno pogubi, kaj bo šele z drugimi, ki veliko slabše žive!« Prosi ga, naj po vseh vaseh njenega posestva ljudi pouči o vesoljni spovedi. To stori ravno na dan izpreobrnjenja sv. apostola Pavla, z največjim uspehom. Ta dan prvega tako srečnega misijona je pomnil ves čas svojega življenja. Grofinja pa je napravila ustanovo, da se

mora vsako peto leto po vseh njenih posestvih obhajati ljudski misijon.

Polagoma si je Vincencij pridobil več enakomislečih vrlih duhovnikov, ki so se posvetili misijonskemu delu. Pariški nadškof jim je podaril hišo, kjer so mogli skupno živeti, takozvano »hišo dobrih otrok«. Gondijevi so preskrbeli potrebno opravilo. Kralj Ludovik XIII. je l. 1627. potrdil to družbo in ji dovolil, da se sme širiti po vsej deželi ter sprejemati miloščino in dediščine. L. 1632. jo je povzdignil papež Urban VIII. v cerkveni red in za prvega generala odločil Vincencija ustanovnika. Prvotna hiša je bila sedaj premajhna; prior redovnih kanonikov pri sv. Viktorju mu podari priorat sv. Lazarja, t. j. veliko poslopje z obširnimi vrtni in poljem. Od te hiše so misijonarji dobili stalno ime Lazaristi, ki so se v kratkem tako pomnožili, da so jih lahko pošiljali že v druge dežele.

Moramo pa še enkrat nekoliko nazaj poseči. Vincenciju je bilo lastno, da je iskal le uboštva in bede, do bogatinov se je obračal le takrat, kadar je potreboval gmotne pomoči. Bolj zapuščenih in bednih ljudi pa pač ni bilo takrat na Francoskem, kakor so bili jetniki na galejah. Galeje so bile do sredi 17. stoletja velike vojne ladje, katere so morali z vesli prevaževati priklenjeni hudodelniki, torej so bile ječe na morju; vsaka je imela najmanj 250 hudodelnikov. Za te dušno in telesno tako bedne ljudi se je še posebno potegoval sv. Vincencij ter jim skušal, kolikor je le mogel, olajšati grenko življenje, posebno pa jim zboljšati zanemarjena in zlobna srca. Z veseljem in vnemo se je poprijel težavnega dela, ko ga je kralj postavil kot načelnika za dušno oskrbovanje teh nesrečnikov. Ne dá se popisati, s koliko krotkostjo, potrpežljivostjo in ljubeznijo je skrbel najprej za njih telesno, potem dušno zboljšanje. Omenim naj le eno samo dejanje njegove junaške ljubezni. Na galejo je bil priklenjen mlad mož, ki je moral zapustiti svojo staro mater, ženo in otroke. Vincencij ga obišče, tolaži, sočutno povprašuje to in ono; a nesrečnež ostane obupen in kar molči. Ginjen se Vincencij prikloni, poljubi verige, jih porosi s svojimi solzami, povzdigne oči proti nebu, da bi spoznal, kako bi se dalo pomagati. Nato se obrne do častnika na straži, naj bi mu dovolil, da bi njega zakovali v železje mesto mladega moža. Stražnika solze oblijejo; svetnik pa ni čakal odgovora, marveč stopi k nesrečnežu, mu odklene verige, jih poljubi in svoje noge vklene vanje, moža pa pošlje k materi in ženi. Rane, ki so mu jih naredile te verige, so mu bile sladak spomin vse življenja. Svetnikovim prijateljem pa se je čudno zdelo, kam je hipoma zginil. Dolgo niso mogli izvedeti zanj; slednjič ga najdejo vkljenjenega med jetniki. Da so ga še bolj čislali odslej, to se vé, in da si je obilno milosti božjih naklonil s tem junaškim dejanjem za svoja druga dobra dela in krščanske naprave, si tudi lahko mislimo.

Ne utegnem vam obširneje opisovati še njegovih drugih velikanskih naprav, katere so zahtevale velikanskega poguma in truda, kakršnega je zmožen le svet mož, n. pr. naprava hiš za galejske jetnike, hiše za pariške reveže, v kateri je bilo prostora za 4 do 5 tisoč oseb, hiše za najdence, malega in velikega semenišča itd. Kako velikanskega pomena je med drugim ustanovitev usmiljenih sester, katere kakor angeli v človeški podobi z junaško požrtvovalnostjo sipljejo nebeško tolažbo na one, kateri so je najbolj potrebni — na bolnike, tako da se jim čudi ves svet, tudi neprijatelji in neverniki. Turki in Arabci so res imeli te dobre sestre za nebeške angele in so resno vpraševali, kako so prišle iz nebes na zemljo?

Umrl je sv. Vincencij v svojem 85. letu 1660. leta. Neki novejši zgodovinar pravi o njem: »Od apostolskih časov dalje morda ni nobenega človeka, kateri bi bil več koristil katoliški Cerkvi in vsemu človeštvu.« Miloščina, ki so jo ubožci sprejeli po njegovih rokah, se ceni na 16 do 20 milijonov kron. Glejte, to se pravi delati za nebesa! Od nje se učimo, kaj se pravi prav rabiti čas in milost božjo. Amen.

Ant. Kržič.

Štiriindvajseta nedelja po binkoštih.

1. Dve glavni oviri vere in krščanskega življenja.

Nebeško kraljestvo je podobno kvasu.
Mat. 13, 33.

Prilika o kvasu, o katerem govori današnji sv. evangelij, je po nauku sv. cerkvenih očetov podoba krščanske vere. Kakor namreč kvas vse testo, v katero se dene, vzdigne in kruhu dá pravi okus, katerega bi sicer ne imel, tako vzdigne vera naš razum, srce in voljo k Bogu in daje najmanjšim čednostim neizmerno vrednost, katere bi brez vere ne imele. Zato pravi sv. apostol Pavel, »da mora vsakdo verovati, kdor hoče k Bogu priti in da brez vere ni mogoče Bogu dopasti« (Hebr. 11, 6).

Človek brez vere je to, kar je kruh brez kvasu; kakor takega kruha ni moč jesti, tako človek brez vere ne more zveličan biti. Kruh brez kvasu je sicer kruh, a ni za rabo; tako kristjan, ki nima žive vere, je sicer po imenu kristjan, a to ime samo mu nič ne pomača pred Bogom. Koliko je sedaj na svetu takih ljudi, ki so zrasli ali se že postarali celo, pa še niso prekvašeni s kvasom sv. vere. Kaj bo s takimi? Vse njih življenje na tem svetu je brez pomena, izgubljeno. izgubljeno je, ako se ne prekvasi v sv. vero, za vselej.

Različne so ovire, ki zabranjujejo, da sv. vera ne prodre v srce človeško, ali pa, ako sploh pride v srce, pa se kmalu izgubi. A vse te ovire se stekajo v dve glavni. Dva glavna

vzroka sta, da toliko kristjanov za sv. vero ne mara, dva vzroka, ki ležita kakor težka kamna na poti v večnost vsakemu v izpoptikljej. Vsakdo se jih mora ogniti ali pa čeznju stopiti, kdor hoče trdno vero v srcu ohraniti in se po veri zveličati. Ta dva glavna vzroka nevere sta napuh in nečistost.

I. Modri Sirah pravi (10, 14): »Začetek ošabnosti človekove je odpad od Boga.« Resnica teh besedi se je kazala v vseh časih, kaže se ravnotako še sedaj. Zaradi napuha neštevilno ljudi noče verovati; zdi se jim, da je to preslabo in prenizko zanje, kar jih sv. vera uči. Po besedah apostolovih Bog terja, da popolnoma in v vsem verujemo Bogu, ker nas nikoli ne more goljufati, pa tudi mi njega ne moremo. Mi torej niti dvomiti ne smemo, ali je ta ali ona resnica prava ali neprava, ker s tem kažemo neko nezaupanje do Boga, neskončno svetega, resničnega in pravičnega.

In vendar, koliko je kristjanov, ki svojega razuma, svoje pameti nikakor nočejo ukloniti božjemu razodenju, ki si upajo o veri, katero je Kristus učil, dvomiti, jo zaničevati in zasmehovati. Odkod vse to? Iz napuha! Ponavlja se le to, kar se je že v raju zgodilo. Tedaj je rekla kača Evi: »Bogu bosta enaka postala, ako bosta jedla od tega sadu!« In Evo je takoj obsla napuhnjena misel, da bi se res vzdignila zoper Boga, da bi bila mogočnejša in veličastnejša in modrejša od Stvarnika samega. Zato je rajši ubogala zapeljivo kačo nego pa prepoved božjo. — Tako je tudi še sedaj. Ošabni človek v svojem napuhu skuša postati več nego Bog sam; hoče bolje vse razumeti nego Bog, ki je vse ustvaril in uredil. Zato si upa Bogu na kljub izrekovati sodbo, kaj je prav storjeno in kaj ni prav, kaj bi moralo biti bolje in kako bi se to lahko zgodilo.

Sv. Pavel primerja po pravici takega človeka z lončeno posodo. Ali se sme lončena posoda pritožiti zoper tistega, ki jo je naredil, češ, zakaj si me naredil tako in ne drugače? Lončar stori kar hoče s svojim delom, če hoče, je tudi razbije. Tako tudi nikdo ne sme godrnjati ali upirati se zoper Boga, ker vsak človek je delo božjih rok in Bog ga stre, kadar hoče. In vendar se tolikrat zgodi, da se zabavlja čez verske resnice, da se jim posmehuje bodisi na trgu ali v krčmi, ali v delavnici, ali v kaki drugi družbi. Vsem takim bi lahko zaklical besede psalmistove: »Oni, ki v nebesih prebiva, se jim smeje in Gospod jih bo kaznoval.«

Kako napuh človeka od vere odvrta, kaže to, da celo taki kristjani, ki sicer pobožno živijo, nekako svojevoljno izbirajo, kateri nauk je zanje in kateri ne, kateri je lepši in prijetnejši, kateri pa ni po njih volji. Kristjani, vsak nauk je za vsakega in za vse skupaj in vsi nauki so za vsakega posebej in za vse skupaj, ker vse je učil eden in isti vsegavedni in ne-

skončno modri Bog. Mnogi zgledi so že pokazali, kako nevarno je le nekoliko dvomiti ali vsaj rvati na verskih resnicah iz napuha. Pred leti je umrl na Nemškem 91 let star mož, Döllinger po imenu. Bil je silno učen, eden najbolj učenih. A pri vsej tej učenosti v svoji glavi je imel tudi velik kos ošabnosti v svojem srcu, da si ni dal od nikoogar nič reči. Ko je bil 70 let star, ga je neka stvar užalila in on je zato zašel v tako trdovratnost, da je od vere odpadel in začel zoper pravo vero hudo pisati. Bog mu je dolgo prizanašal; prijatelji so ga prosili, naj se izpreobrne; on je sicer spoznal, da je res zavozil na napačno pot, a čeprav je bil že tako star, nobeden ga ni mogel pregovoriti. Izgovarjal se je vedno: »Kaj bodo pa ljudje rekli, ako priznam, da sem se zmôtill!« In res je v nespokornosti umrl, čeprav je živel nad 90 let. — Glejte, tako Bog udari tistega, ki ugovarja zoper njegove resnice in nauke, ki hoče vse bolje vedeti kakor Bog sam!

Prvi vzrok nevere je torej napuh. Ker je napuha toliko na svetu, zato je pa vere, žive vere tako bôre malo. Sv. Bernard pravi: »Iz napuha nastane: zaupanje v samega sebe, preziranje Boga, preširnost in drugi grešni izrodki duše.«

II. Drugi vzrok nevere je grešno, nečisto življenje. Sv. apostol Pavel pravi (1. Kor.), da mesen človek ne razume tega, kar pride od duha božjega in zato ima versko resnico za neumnost in nespamet.

Kot dokaz za to je sv. Avguštin, ki je bil v svojih mladih letih velik grešnik in je zato zašel v ostudno manihejsko krivoverstvo. Tedaj ni še nič vedel o lepoti krščanske vere; vse skrivnosti božje so se mu zdele neumnost, zato se je s studom od njih obračal, dokler je bil vdan mesenemu poželenju.

Vsi krivoverci in odpadniki krščanske vere so zato zatajili edinopravo vero, ker jih je mesenost k temu zapeljala. Luter, Zwingli, Ronge in drugi so vsi zaradi te strasti odpadli in začeli kriv nauk učiti in druge zapeljevati. Angleški kralj Henrik VIII. je bil poprej najhujši nasprotnik krivoverca Lutra; dobil je od papeža celo naslov »zagovornik vere«. Toda ista strast, ki je zapeljala Lutra, bila je vzrok, da je tudi on odpadel od vere. Pregnal je svojo pravo ženo, vzel si drugo, katero je kmalu zavržel in za to še druge štiri povrsti.

A kaj bi našteval še dalje dokaze iz zgodovine? Saj nas izkušnja dovolj uči, kdo se najraje in največkrat norčuje iz verskih resnic, kdo taji vse ono, kar nas sv. vera uči! Ali so to pobožni bogaboječi kristjani? Ne, to so oni, ki trdovratno živijo v grehah leta in leta, katerih jeziki govore, česar je polno srce, namreč o nesposodbnosti in nesramnosti; iz vere, iz sv. spovedi se norčujejo le oni, ki že na obrazu nosijo sliko svojega umazanega srca. Vera jim preseda, vera jim je napoti; zato je ne puste v miru, zato jo blatijo in zasmehujejo, da bi si vest s tem upokojili.

A ne bom več dalje govoril, kako da greh nečistosti človeku ropa vero iz srca, ker to dovolj kažejo žalostni zgledi vsakdanjega življenja.

Edino zanesljivo varstvo v življenju, edino zagotovilo srečne večnosti nam je sveta vera. Varujmo se torej sovražnikov sv. vere! Varujmo se napuha, varujmo se vsake nevarnosti, ki vodi v nečistost, da si ohranimo najdražji zaklad sv. vere. S sv. vero se mora svet prekvasiti, sv. vera mora biti voditeljica v javnem in zasebnem življenju. Amen.

J. T.

2. Naši vzorniki v cerkveni zgodovini.

XXVIII. Blaženi Tomaž More.

Nebeško kraljestvo je podobno gorčičnemu zrnu. Mat. 13, 31.

Obe priliki v današnjem sv. evangeliju nam kažeta kakor v nekem veličastnem prerokovanju zgodovino sv. katoliške Cerkve, in sicer tako, da se izpopolnjujeta druga drugo. Prilika o gorčičnem zrnu, ki je sicer najmanjše med semeni, pa je, kadar zraste, kakor drevo, nam kaže zunanjo zgodovino sv. Cerkve, namreč, kako se je hitro širila na vse strani in je zdaj tako razširjena, da je res podobna velikemu drevesu, čigar veje se raztezajo čez vesoljni zemeljski krog. Druga prilika o kvasu nam pa kaže bolj notranjo stran cerkvene zgodovine, kako je namreč vplivala na srca človeška, — na življenje, ter v kratkem pre naredila in prenovila vse človeštvo po svetu. Da, sv. Cerkev je ona žena, ki je s kvasom božjih nauk in nebeških milosti prekvasila in pre naredila vse družinsko in javno življenje pri vseh onih, kateri so hoteli sprejemati ta blagodejni kvas. Kakor namreč se mora moka vmesiti, t. j. kvas se mora vmešati v moko in potem sam deluje in tako pre naredi moko, da se izpeče rahel in slasten kruh; ravnotako deluje tudi kvas božjih nauk in milosti pri človeku, ako jih le hoče sprejemati. Seveda, ako se kvas položi le poleg moke, ne more pokazati nobene moči, ravnotako tudi božji nauk in milost božja ne more človeku koristiti, ako se mu le ponuja in je noče sprejeti. Obratno kvas, kakor hitro se vmeša v moko, ne more drugače, kakor da deluje in izpremeni moko; prav tako delujejo tudi nauki božji in milosti božje, rekel bi, z absolutno gotovostjo, samo da jih res hočemo sprejeti vase in res prekvasiti vse svoje dušne sile. Ni namreč zastoj povedano, da je žena vzela tri polovnike moke in tako vmesila, da se je vse prekvasilo; tako tudi krščanstvo pre naredi vsega človeka: njegove misli, besede in dela. Upam, da ste se popolnoma prepričali iz mojega dose-

danjega opisovanja svetniškega življenja, da se je res tako godilo, kakor nam je preroško naznanila prilika o kvasu. Bog hotel, da bi krščanstvo enako delovalo tudi v našem srcu! In prav gotovo bo, ako imamo le dobro voljo in si res damo s tem nebeškim kvasom, ki nam ga nudi sv. Cerkev, prekasviti vso svojo dušo. In zlasti iz tega namena vam pred oči stavim tako lepe zglede iz cerkvene zgodovine. Danes si nakratko ogledjmo vzorno življenje blaženega Tomaža Mora.

V tem slavnem možu se prečudno strinja skoro vse, kar se more slavnega povedati o popolnem možu. Imel je izvrstne naravne darove, katere je spretno in neumorno pridno uporabljal. Bil je bistroumen in blagočuten, ali kakor pravimo: imel je na pravem kraju glavo in srce. Tudi okoliščine njegovega življenja so bile take, da je mogel razodevati svojo plemenitost na razne načine in se odlikovati v raznovrstnih čednostih krščanskega življenja.

Dosegel je najvišjo čast za kraljem, in vendar je ostal vedno ponižen in skromen; bil je tako zelo učen in izveden, da je njegovo ime zaslovelo med učenjaki vse Evrope, a obenem tudi tako detinsko veren in bogoljuben, da se lahko celo duhovniki in redovniki zgledujejo nad njim; imel je silno veliko skrbi in truda, nadlog in stisk, pa vendar je bil vedno vesel in jasnega lica, celo takrat, ko je bil v smrt obsojen in mučen.

Rojen je bil v Londonu l. 1480. Njegov oče je bil vitez Janez Móre, jako pošten, vesel in duhovit mož, povsod spoštovan. Mati mu je zgodaj umrla; zato se je blagi oče tem bolj trudil, da bi dobro vzgojil svojega tako zelo nadarjenega sina. Skrbel mu je za tri najpotrebnejše reči: z modro strogostjo za pravi telesni razvoj in krepko zdravje, z dobrimi šolami za vsestransko izobrazbo, z lepimi nauki pa in vzornim zgledom za versko pobožno življenje. Po očetovem prizadevanju je že kot mladenič dobil dovoljenje, da je smel zahajati v palačo kardinala in kraljevega kancelarja Mortona, kjer so se zbirali najbolj olikani gospodje. Bil je po tedanji šegi kot plemič ali paže. Tu se je naučil lepega vedenja in možate postavnosti in si že zgodaj nabral mnogo izkušnje za življenje. Kardinal ga je zelo čislal in mu napovedoval slavno prihodnost, rekoč: »To bode kdaj izreden mož.«

V sedemnajstem letu svoje dobe je prišel v višje šole v Oksford, kamor mu je oče pošiljal le toliko denarja, kolikor ga je nujno potreboval, za kar mu je bil Tomaž pozneje zelo hvaležen. Posebno rad se je učil starih jezikov, grščine in latinščine, ter z velikim pridom prebiral stare klasike; ni ga premotil napačni humanizem, kakor mnogo mož njegove dobe, marveč je zvest ostal sv. veri z umom in srcem ter jo je neplašljivo

pričal v besedi in dejanju. Najučenejši mož one dobe, Erazem Roterdamski, ga je zelo čislal radi njegove temeljite učenosti. Postala sta velika prijatelja. Če ga je Erazem tudi kaj prekosil v učenosti, je pa on Erazma visoko nadkriljeval s svojo detinsko pobožnostjo in odločno katoliško vernostjo.

Srce ga je bolj nagibalo, da bi se učil bogoslovja, toda oče je želel, da naj se uči pravnštva. Dasi mu je bilo proti volji, se je vendar resno poprijel te vede, in sicer s tolikim uspehom, da ni nihče bolje poznal angleškega prava nego Tomaž Môr. Učil se je tudi francoščine in godbe.

Zavoljo tolike olike in še posebej zaradi izredne blagovitosti, osoljene dovtipnosti in veselega značaja ga je vse čislalo. Dobil je v kratkem častno službo in je bil izvoljen tudi za poslanca, ko je štel šele 24 let. A ker je v zbornici prostodušno govoril zoper neke pretirane zahteve kralja Henrika VIII., se mu je zameril. Kazen ni sicer zadela njega, marveč njegovega očeta, ki je moral v zapor, v Tower. Vendar se tudi sam ni čutil kaj varnega; pobežnil je v samoto k bližnjim kartuzijancem ter tam preživel štiri leta, ne meneč se za drugo nego za učenost in pobožnost. Tiho in samotno redovniško življenje mu je bilo toliko všeč, da se je že sam hotel odločiti za meniški stan in je že o tem vprašal svojega izpovednika; pa zbal se je velike odgovornosti, ki jo naklada duhovski poklic. Pa učenosti se mu še ni zdelo zadosti, šel je še na vseučilišče v Lovanijo in Pariz.

Sedaj je Tomaž Môr zopet stopil v javno življenje in se lotil z velikim uspehom pravnštva. Hitro je zaslovelo njegovo ime. Kralj Henrik VIII. ga je na vsak način hotel imeti blizu sebe in mu je izročil najiminenitnejše posle. Njegov prijatelj, škof Fisher, mu je častital na njegovem odlikovanju, a Môr mu ponižno odgovori: »Tako malo sem spreten za dvor, kakor slabo sedi na sedlu oni, ki ne zna jahati.« Kralju pa se ni zdelo tako, ampak je bil zelo vesel, da se mu je posrečilo dobiti na dvor tako učenega, spretnega in blagodušnega moža. Tudi kraljevemu spremstvu in njegovi družini se je hitro prikupil po svoji blagosrčnosti, ker ni bil le sam vedno mirnega in veselega srca, marveč je znal tudi druge prijetno razvedrovati s svojo duhovito šaljivostjo. Še tujci so ga spoštovali, ker mu je kralj rad izročal nalogo, da je mesto njega sprejemal z izbornimi nagovori tuje dostojanstvenike.

Ni čuda, da je kralj svojega ljubljenca poviševal od stopnje do stopnje, od časti do časti — prav do najvišjega odlikovanja, ko si ga je izvolil za kraljevega pečatnika, — najvišjega uradnika. Pa tudi na tej višini ni postal plemeniti Môr vrtoglav; nikdar ga ni zapustilo trezno mišljenje. Svoje oblasti ni nikdar zlorabil v sebične namene. Njegov zet ga nekoč opomni, da bi pač ne bilo treba nesebičnosti tirati tako do skrajnosti; a Môr mu odgovori: »Zagotovim te s častno besedo,

da kar nič ne gledam na osebno veljavo, kadar kdo pri meni išče pravice. Da, ko bi bili celo moj oče, ki jih tako zelo ljubim, na eni strani, na drugi pa satan, ki ga črtim nadvse, naklonil bi satanu zmažo, ako bi bila njegova reč pravična.« — Vendar kralju ni nikdar popolnoma zaupal, ker je imel prebistro oko, da bi bil mogel prezreti nestalnost njegovega značaja. Zato je rekel nekoč svojemu zetu: »Smem ti reči, moj sin, da nimam vzroka, ponašati se zaradi kraljeve naklonjenosti; zakaj, ko bi mu mogla moja glava pridobiti kak grad na Francoskem, gotovo bi mi morala odleteti.« Ker pa to vemo, se moramo še bolj čuditi možu, ki je takemu gospodu služil s toliko zvestobo.

Kakor pa je bil Môr slaven v javnem delovanju, enako izvrsten je bil v svojem domačem življenju. Že kot dijak ni opustil noben dan sv. maše; ostro se je zatajeval, — spaval le po štiri ure ali pet, navadno na golih tleh, panj mu je bil za zgjavje, vse druge ure je pa porabil za učenje in molitve. Ko si je ustanovil svoj lastni dom zunaj mesta, se je pričelo najlepše družinsko življenje. Bil je skrben gospodar, ki se je zanimal za vsako reč pri gospodarstvu; ljubezniv oče, ki je sam vodil vzgojo svojih otrok ter jih navajal k bogoljubnosti in čednosti. Posebno je z veseljem opazoval veliko nadarjenost in blagovitost svoje hčerke Marjetice, ki mu je bila najbolj hvaležno vdana, res pravi vzor deklinške plemenitosti; učil jo je tudi latinščine in grščine, ker je bilo to takrat nekaj modernega. Njegova hiša je bila hiša molitve, ker se je v domači kapeli vsak dan brala sv. maša; večkrat je tudi sam stregel pri sv. maši. Nekoč je to videl vojvoda Norfolški in mu je zabavljivo očital: »Je li kraljevi kancelar sedaj cerkvenik? To se pač pravi onečaščeovati kralja in njegovo službo!« Môr pa odgovori: »Motiš se! Kralju tvojemu in mojemu gospodu ne more biti nevšečno, kar delam iz pokorščine do Boga, kraljevega Gospoda, in s tem se moja služba nikakor ne onečaščuje!« — Nekoč je poslal kralj ponj radi neke zelo imenitne vladarske zadeve, ko je bil ravno pri sv. maši. A ni se dal motiti, marveč je odgovoril odposlancu: »Najprej služimo Bogu in potem kralju.« Vsak večer je tudi skupno molil z vso družino. Jako ganljivo je brati, koliko spoštovanje je imel do svojega očeta, kako ga je ne le v otroških letih, marveč še potem, ko je bil v najvišji službi, vsak dan ponižno prosil, naj ga blagoslovi. Bil je tudi — saj pri tako vrlem človeku ne more biti drugače — jako radodarnih rok in usmiljenega srca do ubožcev in sirot. Imel je navado reči: »Mnogi si v tem življenju kupijo pekel s tolikim trudom, da bi bilo polovica tega dovolj, s čemer bi si zaslužili nebesa.«

Vsako dovršeno delo pa mora imeti venec ali krono. Tudi Tomaževo vzorno življenje ga je imelo. Prisluzil si ga je pa takole: Henrik VIII. je imel nekatere dobre lastnosti, a tudi

slabe. Med slabimi ga je posebno poniževala strast, ki je prepovedana v šesti božji zapovedi. Sklenil je zapustiti svojo prvo ženo in poročiti se z drugo. Zahteval je od papeža, naj mu dovoli v to. Ker pa to ni bilo mogoče, se je razsrdil in papežu odpovedal pokorščino ter je zahteval tudi od podložnikov, da naj zanaprej njega poslušajo kot vrhovnega poglavarja tudi v cerkvenih rečeh, in to naj potrdijo s posebno prisego, ki jo zgodovinarji zovejo prvaško ali suprematno prisego.

Hudo preganjanje se prične vsled tega na Angleškem. Med prvimi, ki so se odločno ustavili kralju, je bil Tomaž Môr. Mnogi so ga svarili in mu prigovarjali, naj se vda kraljevi želji, toda značajni mož je poslušal le glas svoje vesti. Vojvoda Norfolkški mu reče: »S knezi se je nevarno vojskovati; zato ti svetujem, vdaj se kraljevi volji. Kraljeva nevolja je toliko kot smrt!« Môr mu odgovori: »V tem slučaju je med nama le ta razloček, da umrjem jaz danes, ti jutri.«

Kakor pred vsakim imenitnim opraviлом, je bil Môr tisto jutro, ko so ga klicali k prisegi, še pri izpovedi, pri sv. obhajilu in pri sv. maši ter se je tako ganljivo prisrčno poslovil, kakor bi bil slutil, da gleda zadnjikrat svojo preljubo domačijo. Ker noče priseči, ga vržejo v ječo, njega, prvega kraljevega zavnika. V ječi je bil nekoliko čez eno leto. Vse je pretrpel potrpežljivo kot krščanski junak: molil je, bral in pisal v zaporu.

Tudi še v ječi so se veliko prizadejali, da bi ga pregovorili na kraljevo stran. Prišla je v ječo njegova najljubša hči Marjetica in mu jokaje prigovarjala; močne so bile njene prošnje, a še močnejša je bila očetova junaška volja, ki se ni dala prenagniti, da bi storil kaj zoper vest. Prišla je tudi njegova žena in pridejala pretresljivim prošnjam še očitaneje, češ, zakaj bi še on ne mogel odjenjati in storiti, kar je že storilo toliko drugih mož. Ujetnik pa jo vpraša: Koliko časa, meniš, da bom še živel, če se oprostim?« — »Vsaj še kakih dvajset let,« pravi žena. On pa jo zavrne: »Zares, ko bi bila rekla, da še kakih tisoč let, bi to bilo vsaj nekaj; in vendar se mora slab kupčevalec imenovati tudi oni, ki se zavoljo tisoč let stavi v nevarnost, da izgubi celo večnost.« Kraljevi privrženci so se veliko trudili, da bi ga upognili; zaradi ljudi namreč bi bil Henrik silno rad videl, da bi bil ta tako spoštovani in čislani mož pritrdil njegovim grešnim nameram in potrdil njegovo pogubno početje. Med drugim so ga izkušali prestrašiti s tem, da so v smrt obsodili tri kartuzijanske predstojnike in jih tako peljali na morišče, da jih je lahko videl skozi okno. Pa zastonj. Tudi so se mu lagali, da se je njegov prijatelj, škof kardinal Fišer tudi že vdal, prisegel in podpisal. A tudi to ni izdalo. Hitro je spoznal zvijačo in pristavil besede: »In ko bi bil tudi storil oboje, jaz ne storim ne enega, ne drugega.« Kardinalu so pa tudi enako lagali o Tomažu Môru; oba junaška prijatelja sta izvedela šele na onem svetu, kako sta bila vredna drug drugega.

Zadnji mesec so ga še huje pestili in mu odvzeli tudi vse knjige in pisalno pripravo, tako da je bil primoran z ogljem pisati na ostanke strganega popirja, če je hotel kaj sporočiti svojcem. Končna obravnava je bila 3. julija 1535; tožen je bil veleizdaje. Plemeniti zatoženec se je vrlo zagovarjal ter vso obtožbo ovrgel točko za točko; a nič ni pomagalo. Sodba se je glasila na najgrozovitejšo smrt: »Zopet naj se vas odvede v ječo, iz katere ste bili pozvani; od tam naj vas vlačijo po mestu na morišče Tyburn, kjer naj vas obesijo za vrat in napolživega zopet odrežejo in na tla spuste. Potem naj vam — pred vašimi očmi še živemu iztrgajo — drob iz telesa. Končno se vam odseka glava, truplo razseka na štiri kosce, ki naj se razobesijo tam, kamor bo ukazal kralj. Bog bodi milostljiv vaši duši.« Tudi še po tej grozoviti obsodbi so ga hoteli pregovoriti, a ga seveda niso mogli. Ko se mu je sporočilo, da je kralj po svoji milosti grozovito kazen izpremenil v toliko, da bode le obglavljen, je rekel šaljivo: »Bog obvaruj vsakega mojih prijateljev take milosti.«

Četrty dan po svoji obsodbi je še pisal z ogljem zadnje pisemce svoji ljubljeni hčerki Marjetici; v njem se ji zahvaljuje za njeno veliko spoštovanje in detinsko ljubezen, izraža svoja zadnja naročila, blagoslavlja vse domače ter konča: »Z Bogom, drago moje dete; moli zame, kakor tudi jaz molim zate in za vse prijatelje, da se zopet veseli vidimo v nebesih.« Odslej pa želi ves čas svojega zemeljskega življenja porabiti v to, da se vredno pripravi za drugo boljše življenje. Šesti dan pride k njemu v ječo njegov prijatelj Tomaž Pól in mu sporoči kraljevo povelje, da bode še isti dan umorjen. Pristrčno se mu zahvali, kakor bi mu bil sporočil veselo novico; vesel je posebno tega, da smejo njegova žena in otroci biti pri pogrebu; končno pa še tolaži prijatelja, ki se ves v solzah poslavlja od njega. V božjo voljo vdan in miren gre zadnjo pot, zaveže si sam oči, moli še psalm »Miserere« in nasloni glavo na panj, sekira udari in Tomaž Mór je združen s svojim Stvarnikom, ki ga je ves čas življenja tako zelo ljubil in mu tako zvesto služil. Svetu pa je zapustil zgled junaške čednosti, mučeniške stanovitosti ter dokaz, kako sveta katoliška vera ne posvečuje in oveseljuje le življenja, marveč olajšuje in oslajšuje tudi smrt. Papež Leon XIII. ga je 29. decembra 1886 prištel blaženim.

Njegova glava je bila izpostavljena na takozvanem »vzhodnem« mostu. Prebлага hči Marjeta pa ni mirovala, dokler je ni dobila v svojo last; vse svoje življenje jo je hranila kot drago svetinjo in še za po smrti si jo je ukazala skupno v grob dejati ta blaga duša.

Vsa Evropa se je zgrozila zaradi umoritve takega moža. Karol V. je rekel angleškemu poslancu: »Ko bi bil jaz gospod tako zvestega in modrega služabnika, rajši bi bil izgubil naj-

boljše mesto v svojem kraljestvu, kakor pa žrtvoval takega svetovalca.«

Mi pa smo se zopet prepričali, da je nebeško kraljestvo res podobno kvasu, ki deluje z nepremagljivo močjo v vsakem srcu, ki se da po njem popolnoma prekvasiti; z enako nepremagljivo močjo deluje po vseh deželah, pri vseh narodih, samo zamesiti je treba med tri polovnike moke, kakor pravi Jezusova prilika, t. j. prekvasiti je treba z nauki in z milostmi sv. vere vse misli in želje, besede in dela, in samaobsebi se bo v srcu zbudila živa vera, trdno zaupanje in goreča ljubezen. In ravno te tri čednosti so pri blaženem Tomažu tako junaško zmagovale. Po zahtevah sv. vere se je zvesto ravnal ves čas svojega življenja, krščansko upanje mu je dajalo moč in pogum v najhujših stiskah in izkušnjavah, saj se posebej poudarja v njegovem življenjepisu, da je zlasti takrat, ko je zaslutil, kaj namerava kralj, posebno resno premišljal nauk o peklju in nebesih; zlasti pa mu je venec priborila krščanska ljubezen, ker ta plemeniti mučenec je res vse dni svojega življenja ljubil Gospoda svojega Boga iz vse svoje duše, vse svoje misli, iz vse svoje moči. Obujajmo tudi mi v svojih srcih vero, upanje in ljubezen, da bode strah božji vodil vse naše mišljenje in delovanje, in bolj s srcem kot z ustmi kličimo: »Pridi k nam tvoje kraljestvo!« da bo, kakor razlaga katekizem, Bog vladal v nas z vero, upanjem in ljubeznijo! Amen.

Ant. Kržič.

Poslednja nedelja po binkoštih.

1. Naši vzorniki v cerkveni zgodovini.

XXIX. Sv. Klemen Marija Dvořak.

Jako resnobne misli nam vzbujajo današnji sv. evangelij o poslednji sodbi. Sv. Cerkev imenuje sodnji dan v svojih cerkvenih opravilih — v e l i k i d a n. Velik, veličasten bo ta dan; takrat bo zaključek zgodovine človeštva sploh in posebej zaključek cerkvene zgodovine. Ta zaključek se bo zlasti mogočno pokazal v ločitvi dobrih od hudobnih, ki bo potem večno trajna. Omenil sem že o drugi priliki, da cerkveno zgodovino tudi lahko imenujemo zgodovino prijateljev in sovražnikov Kristusovih. Torej ločitev sodnjega dne ne bo pravzaprav nič novega, le to, da bo vsem očitna in znana. Ta ločitev se že zdaj snuje pred našimi očmi. Že zdaj vidimo v vsakem kraju ljudi, ki so prijatelji Jezusovi, ki se pripravljajo za njegovo desnico; pa tudi sovražnikov Kristusovih se nikjer ne manjka, ki bodo morali takrat na njegovo levo stran, ako se še ne izpametujejo o pravem času. Oklenimo se tesno zdaj prijateljev Jezusovih, bo-

dimo zdaj njegove zveste ovčice, da se kdaj razveselimo na njegovi desnici. Ta namen sem zlasti imel, ko sem vam opisoval vzornike v cerkveni zgodovini, in s tem namenom danes sklenem ter vam le še nakratko opišem spodbudno življenje s v. Klementa Marije Dvořak, ki so ga sv. oče Pij X. prišteli svetnikom. Upam, da boste tem pazneje poslušali, ker je bil Avstrijec in je bilo glavno mesto našega cesarstva — Dunaj več let pozorišče in priča njegove izredne svetosti.

V popisovanju svetniškega življenja navadno pričujem z rojstvom. Danes pa obratno pričnem kar z opisom smrti in pogreba.

Bilo je pred 90 leti, 15. marca 1820. leta ravno opoldne. V duhovščinici častitih gospej uršulink v stolnem mestu našega cesarstva se je bila zbrala odlična družba slavnih gospodov okrog smrtne postelje ljubljenega prijatelja, ki je že 24 ur ležal v smrtnih težavah. Neizmerna žalost se bere vsem na obrazu, besede, ki jih tuptam izpregovore, so same žalostinke. Toliko so zamaknjeni v bližnjo ločitev svojega ljubljence, da celo preslišijo zvon, ki je mestu glasno oznanjal angelski pozdrav. Toda gospod, ki se je že 24 ur boril s smrtjo, ni preslišal Marijinega zvona, marveč vse svoje pojemajoče moči nategne ter opomni svoje ljube obiskovalce, naj molijo »Angel Gospodov«. »Molite,« jim pravi z oslabelim glasom, »angel Gospodov zvoni.« Na ta opomin brž vsi pokleknejo in molijo angel Gospodov. Ko pa zopet vstanejo in se bližajo bolnikovi postelji, vidijo, da je nepozabljivi prijatelj — že izdihnil svojo preblago dušo.

Ta častitljivi mrlič, ki je umrl med poldanskim zvonjenjem, je bil sveti Klement Marija Dvořak. Med vsemi skrivnostmi našega odrešenja je posebno rad častil učlovečenje Jezusa Kristusa in nadvse ljub mu je bil praznik Marijinega oznanjenja. Brezštevilnokrat je v življenju ponavljal angelov pozdrav, ker je po vseh svojih potih vedno molil sveti rožni venec! In zdaj umrje ravno v trenutku, ko je cerkev oznanjala z glasnim zvonjenjem skrivnost učlovečenja božjega, in njegove zadnje besede — slovo od sveta — so bile prijazen opomin k pobožnemu počeščenju učlovečenja Sinu božjega in poslavljenju brezmadežne Kraljice nebeške. Tudi sv. Alfonz, začetnik njegovega reda, je bil umrl neko sredo, ravno ko je zvonilo angelovo češčenje; njegov zvesti učenec, ki ga je kakor v mnogih drugih rečeh še posebej posnemal v ljubezni in pobožnosti do presvete Device Marije, je imel enako med angelskim zvonjenjem zapustiti svet ter iti uživati večno plačilo za preobilne zasluge v vinogradu Gospodovem.

Vse je žalovalo po Dunaju, ko se je naznanila novica o smrti ljubljenega služabnika božjega. Od vseh strani hite, da bi še enkrat videli njegovo — četudi mrtvo obličje. Še enkrat

hočejo poljubiti njegovo dobrotno roko, in če mogoče, kaj v spomin dobiti, bodisi karkoli. Ginljivo je bilo gledati, kako so ljudje klečali okrog mrtvaškega odra in s solzami močili njegove roke. Molili so zanj, toda le s pristavkom: »O, saj on ne potrebuje naše molitve, marveč nam je zelo potreba, da bi on prosil za nas!« Vse slavi in povzdiguje njegove čednosti in njegovo svetost. — Njegovo obličje je ostalo tudi po smrti ne navadno lepo ter tako malo izpremenjeno, da so nekateri dvomili, če je res umrl. Njegov obraz ni kazal navadne smrtne bledosti, marveč neka nepopisljiva dobrohotnost je kakor poprej v življenju sijala iz njega, tako da so vsi sploh rekli: »P. Dvořak leži v krsti kakor svetnik!« Nadvse žalostne pa so bile vsled njegove smrti nune uršulinke, katerim je bil sedem let spovednik in dušni voditelj. Le prepričanje, da imajo zdaj v nebesih novega in močnega priprošnjika, je moglo nekoliko zmanjšati grenkobno žalost zaradi nenadomestljive izgube.

Zdaj je bilo treba skrbeti za dostojen pogreb. Toda kako? Redovniki živijo ubožno in preprosto, umirajo ubožno in preprosto in si ne preskrbljujejo bliščobnih pogrebcev. Pa kolikor bolj se človek ponižuje, toliko bolj ga večkrat Bog povzdiguje že na zemlji. Tako se je zgodilo tudi tukaj. Bog je očitno in čudežno pokazal, kako še po smrti skrbi za čast svojih ljubljenih služabnikov. Kadar namreč hoče svet videti krasen in veličasten pogreb, je treba v to premnogo priprav. Navadno se razpošiljajo na vse strani tiskana vabila, nakupujejo dragocene olepšave, naprosijo se razne družbe za udeležitev; posvetujejo in dogovarjajo se sorodniki in bližnji prijatelji o vseh posameznostih in podrobnostih itd.

Tukaj pa vsega teča ni bilo. V jutro pogrebne dne se še ni vedelo, kdo je pravzaprav v roke vzel vso skrb za pogreb. Mnogi so povpraševali, kako je poskrbljeno v tej zadevi, in odgovor je bil, da bodo prav natihem in skromno pokopali preblagega rajnika. Še ko je živel, ga je nekdo vprašal, kako naj se uravna za pogreb, ko bi umrl; in odgovoril je kratko: »Le brez skrbi bodite, za to bode Bog skrbel.«

In res je skrbel ljubi Bog na nepričakovan način. »Njegov pogreb,« tako priča neki udeleženec, »je bil najlepši, najginljivejši in najslavnejši, ki ga je kdaj videl Dunaj;« pravo zmago-slavje; skoro ves Dunaj se ga je udeležil, kajti spoznal je, da mu je umrl — apostol!

Ko se približa določena ura, se jamejo od vseh strani ulice in trgi polniti raznovrstnih sožalnikov. Trumoma prihajajo reveži, vdove in sirote, delavci in težaki, da bi izkazali poslednjo čast svojemu dobrotniku, svojemu tolažniku, svojemu spovedniku. Tudi v vseučilišča se bližajo mladi prijatelji njegovi in mnogi profesorji, da bi še enkrat počislali učitelja nadzemlske modrosti. Preprosti meščani se družijo z imenitnimi uradniki, z bogatimi plemenitaši; duhovni in svetni dostojanstveniki hité

sinovsko hvaležnost izkazat svojemu dušnemu očetu in dobrotniku. Veličastno je bilo gledati te neštevilne vrste s prižganimi svečami v večernem mraku. Tudi to se ni vedelo, kdo je preskrbel sveče pogrebce. In ko pride obhod do cerkve sv. Štefana, zopet novo čudo! — velika vrata, ki se le redkokrat odpró, le o nenavadnih priložnostih, z ogromnimi stroški, so nocoj na stežaj odprta in velikanski prostori tako obširne cerkve se začno polniti, da skoro naprej ni moč.

Tiha žalost in neki svet strah se bere vsem na obrazu, mnogo, mnogo se jih solzi. Vsi zamišljeni se slednjič razidejo brezštevilni pogrebci, ko se odmolijo pogrebne molitve in se truplo preblagega rajnika položi v mrtvašnico, da se drugo jutro prepelje v Enzersdorf, tri ure od Dunaja. Da se mu je postavil primeren spomenik na grob, se pač razume samoobsebi.

Zdaj vas bo pa gotovo zanimalo, kaj več izvedeti iz njegovega življenja. Veliko je zanimivega, a omejiti se nam je le na najiminenitnejše podatke.

Klement Dvořak je bil rojen na Moravskem v vasi T a s o v i c i blizu mesta Znajma 26. decembra 1751. Njegov oče je bil doma iz Moravskih Budejovic in se je prvotno pisal Dvořak; potem pa, ko se je preselil v nemški okraj, je po takratni navadi ponemčil svoje slovansko ime in se imenoval H o f b a u e r in tako tudi zdaj sploh imenujejo njegovega presrečnega med svetnike prištetega sina. Tudi ime K l e m e n t je šele potem dobil kot redovnik; krščen je bil na ime Janez.

Pa na imenu ni toliko ležeče; glavna reč je dušna plemenitost. V tej pa sta se odlikovala oba, oče in mati; oba sta bila jako delavna in bogoljubna. Imela sta obilno družino: dvanajstero otrok; pa zgodaj so pomrli, ostali so le trije sinovi in ena hči. Janezek je bil med ostalimi najmlajši. A zadene ga nesreča, da že v sedmem letu izgubi očeta. Vsa skrb za otroke je zdaj slonela na materinih ramah. A bila je mati res po volji božji, ki je s sveto gorečnostjo odgojevala svoje otroke, še prav posebno pa krotkega in ljubeznivega Janezka.

Ko mu oče umrje, ga pelje pobožna mati pred podobo Križanega in mu reče: »Glej, ta-le je zdaj tvoj oče; pazi, da boš hodil po poti, katera je njemu všeč.« Večkrat je še pozneje govoril o tej posebni sreči, da je imel tako pobožne in bogaboječe starše, in še s posebnim spoštovanjem se je spominjal svoje dobre matere, ki ga je zgodaj naučila Boga ljubiti in častiti. Posebno gorečo pobožnost je imel do prečiste Device Marije. Koliko veselje mu je bilo, če se je smel postiti zlasti v soboto, Mariji v čast. Modra mati pa, da bi se v zatajevanju še bolj izpopolnil, mu je dovoljevala take poste le s tem pogojem, če se bode med tednom lepo vedel. Jedila, ki si jih je tako s postom prihranil, je razdejal ubogim otrokom in srčno je bil vesel, da je mogel tako druge razveseliti.

Kako zelo je ljubil dobri Janko molitev, je razvidno iz tegale dogodka. Nekega dne srečata z materjo neke sorodnike, ki jima na vprašanje, kaj da delajo, nakratko odgovore: »Kratek čas si delamo.« Osemletni deček ne razume tega odgovora ter vpraša mater, kaj so hoteli s tem reči. Ko izve, kaj pravzaprav pomenijo te besede, se ne more dovolj načuditi. »Če nimajo kaj delati,« vzklikne, naj bi pa molili!«

Da se je tak otrok prikupil vsem, ki so ga poznali, tega mi ni treba še posebej poudarjati, le to naj še zatrdim, da so bili posebno duhovni zelo zadovoljni ž njim, ker je znal tako lepo streči pri sv. maši, da ga je bilo videti kakor angela.

Približal pa se je za našega mladega svetnika že čas, ko se je bilo treba odločiti o najvažnejšem vprašanju mladih let: »Kaj naj bom? Kateri stan naj si izvolim?«

Hrepenel je že od prve mladosti najbolj po tem, da bi postal duhovnik. In ta detinska želja se mu je končno res izpolnila, toda treba je bilo poprej premagati veliko jako težkih ovir.

Najprej je zahtevalo to toliko stroškov, da bi jih ubožna mati nikakor ne mogla zmagovati. Torej je bilo treba vsaj za zdaj to misel popolnoma opustiti, dasi ne tudi popolnoma pozabiti. Poprijeti se mora, kakor brata, rokodelstva. Izvoli si pekovski stan. V bližnjem mestu Znajmu postane pekovski učenec. Tukaj se je kmalu pokazalo, da je pobožnost res za vse dobra. Kakor si je nekdanj egiptovski Jožef na tujem pridobil ljubezen in polno zaupanje svojega gospodarja in celo v ječi naklonjenost svojega ječarja, enako si je blagočutni mladenič Janez tudi na tujem takoj pridobil ljubezen svojega novega gospodarja ter vseh, kateri so ga spoznali in vedeli ceniti njegove prelepe lastnosti.

Posebno se je hitro prikupil malemu gospodarjevemu sinku, petletnemu dečku. Kar zmeraj je hotel biti pri njem. Še kadar je zjutraj kruh nosil okrog po hišah, ga je hotel dobri otrok vedno spremljati. Seveda je moralo to biti jako neprijetno pridnemu vajencu, ker je otroče le počasi moglo hoditi in ga je torej zadrževalo, da ni mogel tako urno izpolniti svojih dolžnosti, kot si je želel. Zato prosi mater, naj otroka doma pridrži. Dobra mati pa je videla, da bo za otroka silno koristno, če hodi s tako dobrim človekom; zato ga lepo prosi, naj ima še dalje potrpljenje z njim. Blagi mladenič noče žaliti dobre matere in jemlje še dalje otroka s seboj. Hotel je pa tudi svoj posel točno opravljati; torej mu ne preostaja drugega nič, kot to, da vzame otroka v naročje ter nese v eni roki koš kruha, v drugi pa malega spremljevalčka. To se zdi ljudem nenavadno, in nekateri nagajivo kličejo za njim: »Glejte svetega Kristofa!« Služabnik božji, ki ni vedel, da to zadeva njega, se začne ozirati okrog sebe, da bi videl sv. Kristofa; ljudje pa se mu posme-

hujejo in pravijo: »Ti si Krištof!« Takrat mu je bila še neznana zgodba sv. Krištofa. Ko doma pove gospej, kako mu pravijo ljudje na ulici, mu razloži, kako je nekdanj sv. Krištof na rami nosil božje Dete. Mladenič globoko vzdihne in vzklikne navdušeno: »O, da bi bil jaz sveti Krištof in bi mogel svojega Zveličarja nositi v svojih rokah!« Te besede so mu šle zato tako od srca, ker je tolikanj želel biti kdaj duhovnik. Mnogo noči je prečul in goreče prosil Boga, naj mu usliši to vročo željo, da bi mu mogel kdaj služiti v mašniškem stanu. Ta srčna želja se mu sicer ni izpolnila še tako hitro, vendar pa prej, kakor se je mogel sam nadejati.

Prva stopnja je bila ta, da je čez tri leta že popustil prvega mojstra in se preselil v bližnji samostan, kjer je v veliko zadovoljstvo opravljal pekovski posel, a z dovoljenjem dobrega predstojnika je smel obiskovati latinske šole v samostanu. Pa tu je mogel izvršiti le štiri latinske šole, ker jih več ni bilo. Tu nenadno umrje njegov podpornik, in Janez, zdaj star 25 let, se vidi čisto osamljenega in brez pomoči za nadaljnje šolanje. Tembolj pa se trudi za izpopolnjenje dušne lepote, temeljite bogoljubnosti. Nekaj časa se oprime blizu doma puščavniškega življenja; a ker je cesar Jožef II. prepovedal tako samotarstvo, gre zopet v službo in je nekaj časa za pekovskega pomočnika na Dunaju. Dvakrat opravi božjo pot v Rim in se mu v drugič posreči, da sme v Tivoli pri Rimu v puščavi nadaljevati samotarsko življenje, ki se mu je bilo na Avstrijskem prepovedalo. Silno zadovoljen in srečen je bil tu; še pozneje je rad večkrat govoril o tej sreči. Toda želja po mašniškem stanu ga premaža, da popusti ta zemeljski raj Tivoli in se vrne na Dunaj, da nadaljuje svoje študije. Z največjo gorečnostjo se zopet poprime učenja. Sam je pozneje pravil o tem: »Ves prosti čas, še noči, sem moral porabiti za učenje. Da bi me spanec ne premažal in da bi si pridobil več časa, sem ponoči vzel knjigo v eno roko, v drugo roko pa luč in sem se učil gor pa dol gredé po sobi. Da mu je pa bilo učenje sploh mogoče, mu je božja previdnost naklonila prijaznost neke bogoljubne družine, ki ga je preskrbovala z vsem potrebnim. Velika pobožnost, s katero je stregel pri sv. maši, je bila povod, da je dobil to podporo. Pa kakor je tudi Klementa veselilo učenje, je vendar le eno leto obiskoval dunajske šole. Brezverstvo in krivo-verstvo se je bilo namreč takrat vrinilo tudi v šole, in le prevečkrat so učitelji v svoje nauke vmešavali tudi razne verske zmote in s tem svetemu učencu tako pristudili šolanje na Dunaju, da ni mogel več ostati. Ko je nekega dne njegov profesor zopet učil nekaj krivoverskega, se ni mogel Klement nič več zdržati, marveč vstane in neustrašeno prekine predavanje z besedami: »Gospod profesor, kar Vi pripovedujete, ni katoliško!« ter zapusti učilnico. Vsled te odločne besede osupne profesor in jame premišljevali, in ko že na stare dni sreča

Dvořaka, se mu lepo zahvali, rekoč, da je bil tisti opomin zanj nekoliko osramotljiv, toda koristen.

S tem pa je nastala za Dvořakovo prihodnost nova huda zadrega; kam naj bi se obrnil, da bi dosegel svoj že tako dolgo in tako vroče zaželjeni namen, da bi mogel postati dober mašnik. A svetniki si znajo v najhujših zadregah vse drugače pomagati kakor mi navadni ljudje: v molitvi išče in tudi najde pomoč. Po dolgi in silno goreči molitvi spozna, da je božja volja, naj gre v Rim, tam bode iz čistega studenca zajemal pravo resnico in se popolnoma pripravil za duhovski stan. Za enake namene pridobi svojega prijatelja T a d e j a H ü b l a. Po dolgem trudapolnem potovanju prideta bogoljubna prijatelja v večno mesto in se naselita blizu Marijine cerkve S. Maria Maggiore. Za drugo jutro pa skleneta iti v tisto cerkev, katere zvon bosta najprej slišala. Najprej zaslišita zjutraj zgodaj zvon od cerkvice sv. Julijana in se torej napotita proti tej cerkvi. V cerkvi zagledata družbo — redovnikov, zatopljeno v pobožno premišljevanje. Klementa zelo gine in prevzame pogled tako pobožnih redovnikov; močno ga vleče srce do teh ponižnih mašnikov. Iz cerkve gredé povpraša mimoidočega dečka, kaj so ti duhovni. Deček odgovori: »To so mašniki najsvetejšega Zveličarja, in ti boš eden izmed njih.« Globok vtis je napravila ta dečkova beseda, in zdi se mu, da je Bog sam govoril po dečku. Takoj gre k predstojniku, da bi poizvedel, kakšen je namen tega reda in kakšne dolžnosti da ima. Zelo je vesel, ko izve, da so ti mašniki iz reda, ki ga je slavni škof Alfonz Ligvori ustanovil v ta namen, da po misijonih in duhovnih vajah kažejo pot zveličanja preprostemu zapuščenemu ljudstvu in da se Bogu darujejo s trojno obljubo evangelijskih svetov. Še večje, nepopisljivo veliko je bilo njegovo veselje, ko mu predstojnik ponudi sprejem, če hoče vstopiti. Tujec, brez premoženja, že 33 let star, bi si sam ne bil upal prositi za sprejem, in glej, zdaj se mu celo ponudi! Tudi tovarišu, ki se je v začetku obotavljal, izprosi v goreči molitvi milost poklica.

Takrat je še živel sv. Alfonz Ligvori; razodeval je veliko veselje, da sta bila ta dva vrla tujca iz severnih krajev sprejeta v njegov red, in je že preroško napovedoval, koliko dobrega bode še ljubi Bog po njiju storil ljudem v severnih deželah. Ker je bilo vedenje in učenje obeh novincev silno zgledno, se jima čas priprave prikrajša in že 24. oktobra sprejmeta redovniško obleko, napravita nastopno leto 19. marca 1785. sveto obljubo in čez leto 29. marca 1786 dosežeta srečo, po kateri je zlasti Dvořak že od otroških let tako zelo koprnel — posvečena sta v mašnika!

Zdaj bi bila moja naloga, vam opisovati še nadaljnje delovanje sv. Klementa. Pa bilo bi predolgo. Zato le splošno in pregledno omenim, da je vseh svojih 34 mašniških in redovniških let kolikor le možno koristno porabil v slavo božjo in

korist bližnjiku kot pravi apostol usmiljenja božjega: od l. 1787. pa do 1808. je deloval na Poljskem v Varšavi kot predstojnik novoustanovljene naselbine redemptoristov; od 1809. leta do blažene smrti kot samostojen duhovnik na Dunaju; vedno je pri delu, vedno na nogah: neumorno delaven na prižnici, v spovednici, ubožcem donaša mile darove, ki jih je zanje izprosil pri bogatinih, obiskuje bolnike in umirajoče. Pa tudi njega obiskujejo ljudje vseh vrst: imenitni in preprosti, zlasti mladim ljudem in dijakom je pravi oče v dušnih, večkrat pa tudi v telesnih potrebah. Povsod uživa neomejeno zaupanje. Sam je rekel, da si more pridobiti največjega grešnika na smrtni postelji, če ima le toliko časa, da more poprej izmoliti sveti rožni venec. Njegovi uspehi so kar naravnost čudež v onih zmedenih časih ob koncu 18. in v začetku 19. stoletja.

Učimo se v tem sijajnem zgledu, koliko premore z božjo pomočjo, kdor ima plemenite namene in trdno junaško voljo, in da le tisti more kaj prida izvršiti zase in za druge, ki je lepo preživel mladostna leta in se zadostno pripravil za svoj poklic. Amen.

Ant. Kržič.

2. Cerkveno petje.

(Priložnostni govor za praznik sv. Cecilije.)

Sv. Cecilija je bila plemenita Rimljanka, ki je v mladosti prejela sv. krst in obljubila Bogu sveto devištvo. Po volji svojih staršev je podala roko plemenitemu mladeniču Valerijanu. Pri svatbi je svirala posvetna mamljiva glasba, Cecilija pa je v svojem srcu prosila Boga, da bi varoval njeno devištvo. Zvečer je rekla ženinu: »Valerijan, jaz sem v varstvu božjega angela, ki čuva moje devištvo, nikar se me ne dotakni, da te ne zadene jeza božja.« Valerijan se je ni dotaknil, velikoveč je izrazil željo, da bi rad videl onega angela. A Cecilija mu reče, da se to ne more zgoditi, ker ni krščen. Poda se tedaj k papežu Urbanu, ki je radi preganjanja kristjanov bival v katakombah. Urban ga pouči in krsti. Ko se Valerijan vrne na dom, najde Cecilijo globoko zamišljeno v molitev, angel stoji poleg nje in nebeška svetloba napolnjuje sobano. Ves prevzet gleda nekoliko časa prizor, potem pa poišče svojega brata Tiburcija, ki se tudi dá poučiti v veri, sprejme sv. krst in vidi čudovito prikazen angela. Vsi trije so bili kmalu potem prijeti od sovražnikov in so dali življenje za sveto vero. Cecilijo so hoteli zadušiti v njeni kopalnici, a ogenj se je ni dotaknil. Prišel je rabelj in je trikrat vsekali po njenem zatilniku, a ga ni mogel odsekati. Napol mrtva je ležala Cecilija na svojem obrazu dolge tri dni, nato je umrla mučeniške smrti. Vsi trije so bili pokopani najprej v katakombah, pozneje pa prenešeni v cerkev sv. Cecilije, ki je bila sezidana na mestu njene rojstne hiše.

Sv. Cecilija je patrona cerkvene glasbe. Mi imamo škofijsko (pa tudi župnijsko) cerkveno-glasbeno društvo, ki nosi Cecilijino ime. To društvo ima tedaj danes svoj praznik. Vprašanje pa nastane: Zakaj ima cerkvena glasba sv. Cecilijo za patrono? Je li bila izobrazena v glasbi? Morda celô imenitna pevka? Ne to; ampak na dan poroke, ko so ji zveneli zvoki posvetne, mamljive glasbe, ki bi bila lahko razvnela njene čute, tisti dan je ona zasnovala v svojem srcu drugo pesem, pesem, popolno nasprotno posvetni glasbi, in ta pesem je bila molitev čiste, Bogu posvečene duše, ki je prosila Jezusa, da bi mogla po njegovem zgledu živeti, trpeti in umreti, kakor to molitev lepo izraža antifona v današnjih duhovnih molitvah: »Cantantibus organis...« »Ko je svirala glasba, je Cecilija Bogu prepevala v svojem srcu: Srce moje bodi neomadeževano, da ne bom osramočena.« To je molitev neveste, ki se je popolnoma posvetila nebeškemu ženinu, zametavala svet in njegovo poželenje. Molitev je bila pesem sv. Cecilije in pesem njena je bila molitev. Tako je bilo tudi v katoliški Cerkvi od nekdaj in je še dandanes. Slovesna molitev Cerkve se imenuje pesem in obratno je pesem slovesna molitev Cerkve. Pomudimo se nekoliko pri tej misli.

Molitev je pogovor človeške duše z Bogom, svojim Stvarnikom, Odrešenikom in Posvečevalcem, in to občevanje z Bogom je duši tako potrebno, kakor je telesu potrebna luč, hrana, zrak. Telo brez duše je mrtvo, in to imenujemo naravno smrt. Duša brez molitve, brez občevanja z Bogom je mrtva, in to imenujemo nadnaravno smrt. Da bomo živeli v Bogu, moramo v molitvi občevati z Bogom. — Molitev ima tako moč, da zakliče sv. Bernard: »Bratje, molitev je močnejša od Boga, ker dela Bogu silo in ga preмага.« Posebno moč pa ima skupna molitev. Množina glasov dela večji učinek kot en sam glas; istotako je skupna molitev mogočnejša in izdatnejša kakor molitev poedinca. Jezus sam pravi: »Kjer sta dva, ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi« (Mat. 18, 19).

Skupna molitev pa ima največjo moč pri daritvi svete maše, oni daritvi, v kateri se družijo naši molitev z molitvijo in daritvijo Sinú božjega samega, ki stopi z nebes doli na oltar, da mi po njem pošiljamo svoje molitve do prestola nebeškega Očeta, in Oče nebeški z zadovoljnostjo prejema naše molitve, namočene v nedolžno in sveto Kri božjega Jagnjeta, in jih sprejme kakor iz rok svojega ljubljenelega Sina. Ta molitev gotovo predere oblake, naj bo že spravna, častivna, prosivna ali zahvaljivna.

Sveta Cerkev pa zapoveduje, da se pri slovesni službi božji ne le moli, marveč slovesno poje, in zakaj? Zato, ker

glasba in petje močno povečuje slavo božjo in vzpodbuja vernike k pobožnosti.

Bog je vse ustvaril v svojo čast in slavo. Kako pa slavé stvari svojega Stvarnika? Podajmo se v duhu v davno preteklo čase. Sveto pismo nam poroča, da je Bog v šesterih dobah ustvarjal in izpopolnjeval svet, sedmi dan pa je počival od svojega dela. Videl je, da je vse dobro, in tedaj, da govorim človeško, je sedel na svoj prestol in prejemal klanjanje vseh bitij in stvari nebes in zemlje. Bil je to velikansk slavospev, v katerem se je čulo šumenje vodâ in gozdov, so se čuli glasovi živalski in petje ptičev. »Nebesa pripovedujejo slavo božjo in nebes oznanjuje dela njegovih rok.« — Bogu na čast se je prikazalo solnce, kakor velikan, ki teče po potu; Bogu na čast je hodil mesec svoja pota; Bogu na slavo so blestele na nočnem nebu mirijade zvezd. Nad zvezdami pa se je oglasil še lepši, še veličastnejši spev, ker pred božjim prestolom so stale trume kerubinov in serafinov, ki so slavili Boga v mogočnem zboru, da je odmevalo po nebesih: »Svet, svet, svet si ti, Bog vojskinih trum, nebo in zemlja sta polna njegove slave!«

Ta slavospev ne utihne nikdar, marveč traja celo večnost. Vse, kar žije in klije, hvali in slavi Boga: Zlata ruda, ki je skrita v globini zemlje, snežni velikan, čigar vrhovi kipé v nebo; zelena travica, na kateri se ziblje biserna kaplja, in starodavna lipa, v katere vejevju šume skrivnostne harmonije in melodije; črvič, ki se vije po zemlji, in kralj zverin, ki tuli po puščavi. Kaj pa človek, krona stvarjenja, bode li nem stal na zemlji, ne vedoč, kaj je dolžan svojemu Gospodu in Stvarniku, ki ga je venčal s častjo in slavo in ga postavil čez dela svojih rok, ki ga je ponižal le malo pod angele? Ta človek naj bi ne imel ničesar povedati svojemu Gospodu in Stvarniku? Molčal naj bi človek, ko vesoljno stvarstvo slavi Boga; molčal on, ki ima prosto voljo, zlorabil svojo prostost in molčal, ko govore celo kameni? In vendar se zgodi, da človek nem stoji tu na zemlji; ne moli, ne dá Bogu spodobne časti; vstane, gre spat, se vsede k obedu, se izprehaja po božji naravi, pa se ne spomni njega, od katerega prihaja vse dobro. Grozno žalostna prikazen takšen človek!

Kot kristjan pa ima človek še več povoda Boga častiti in slaviti, ker je ne le ustvarjen, marveč tudi odrešen in posvečen. Prejel je sv. krst, posvečujočo milost božjo, otrok božji je in dedič nebeškega kraljestva. In kristjan naj bi molčal? Ne, duša kristjana, ki po veri spozna neizmerne dobrote troedinega Boga, ne more molčati, ona se vzpne kvišku in v slavnostnem spevu poje Bogu čast in slavo.

In duhovnik? On ima pa še več povoda slaviti Boga, ker je tudi več prejel od njega. Za to ima najlepšo priliko pri oltarju, pri javni službi božji, kjer prepeva od Cerkve vpeljane himne in psalme, deloma sam, deloma v družbi z zborom. Sveti

Bonaventura piše: »Psalmodija na zemlji posnema nebeške, angelske kore.« Angeli pojó v nebesih »Slava Bogu na višavah,« na zemlji nadaljujejo ta spev duhovniki in cerkveni zbori. Zemeljski zbor se združi z nebeškim, nebeški Oče pa z zadovoljnostjo posluša le-te harmonije in melodije.

Kaj sledi iz tega? To, da mora vsak, ki deluje na cerkveno-glasbenem polju, biti umetnik in pobožen kristjan. Kdor ni umetnik, ne more vzpodbujati ljudstva; in kdor ni pobožen, ne more dostojno slaviti Boga. Iz dna srca se mora dvigati spev, kakor molitev; živa vera mora prešinjati cerkvenega pevca. Kdor tako poje, je veren kristjan, je pošten značaj, in če je zraven še umetnik, se božje oko gotovo z veseljem ozira nanj.

Blagor torej vam, pevci katoliške Cerkve, duhovniki in člani cerkvenega zbora, ako ste umetniki in pobožni proizvajalci spevov! Bog vam je dal poseben dar in vas je izvolil, da prepevate slavo božjo na umetniški način in da s petjem nagibate srca k molitvi, k udeležbi svete daritve. Visoka čast! Imate pa tudi dolžnost, da se poslužite le takih spevov, ki so vredni Cerkve, katere je potrdila sveta Cerkev; sveti oče Pij X. je v posebni okrožnici natančno začrtal pota, po katerih sme hoditi cerkvena glasba, in ljubljanska škofijska sinoda se je leta 1908. bavila posebno s cerkveno glasbo. Po teh načelih se nam je ravnati. — Pevci imate pa tudi dolžnost, da svoje življenje uravnate po vsebini spevov. Nikdar tedaj ne pozabite svoje časti in naloge.

Pa tudi vi, krščanski verniki, ki niste večji te umetnosti, ker vam manjka darú, ali pa niste imeli prilike priučiti se je, tudi vi ste srečni, ako imate v vaši cerkvi vpeljana lepo, umetniško petje in se zanimate zanj. Vi imate ne le prijeten užitek, marveč naravno veselje se izpremeni v nadnaravno, cerkvena glasba vas še bolj kot govor dviga kvišku, da se z veseljem udeležujete slovesne službe božje in se tesno sklenete z daritvijo svete maše. Seveda prevzamete dolžnost, da po moči podpirate cerkveno glasbo tudi gmotno in pokažete zanimanje zanjo.

Ostanite pa tudi radi pri slovesni službi božji, rani ali dopoldanski. Tihe svete maše so za povrh ali pa za take, ki radi stanovskih dolžnosti nikakor ne morejo k slovesni božji službi. Slovesna služba božja je na zemlji vidno zbirališče pravovernih kristjanov. Tu se hočemo zbirati nedeljo za nedeljo, se počiti od tedenskega truda, prepevati slavo Bogu, dokler nas Bog ne preseli v sveta nebesa, kjer bomo z angelskimi kori vekomaj prepevali slavo božjo. Amen.

P. Hugolin Sattner.

Prva adventna nedelja.

Sodnji dan — Gospodovega slavlja dan. Sodnji dan — dobrim in zlim plačilni dan.

In tedaj bodo videli Sina človekovega priti v oblaku z veliko močjo in veličastvom. Luk. 21, 27.

Gledamo li greh pri luči svete vere ali pa pri luči našega razuma; gledamo li greh pri luči peklenškega ognja ali pa pri mrtvaški sveči, vedno vidimo isto: Greh je največja nesreča in grešnik je najbolj nesrečen človek.

In vendar, in vendar, kaj vidimo? Kajne, vsi smo ga poznali moža: odiral je ubožce, obogatel je s tujimi krvavimi žulji; pil je in jedel, v cerkev ni hodil, tudi pred smrtjo ni smel duhovnik k njemu in — kakšen pogreb je imel! In po smrti, kako so ga častili in slavili!... In drug mož, dober, pošten, priden mož, in vse zastoj: ostal je v revščini vse žive dni. Nikdo se ni zmenil zanj: uboga vdova je šla za pogrebom sama s svojimi sirotami, in ko so ga zagrebli v zemljo, kdo je še mislil nanj!...

Ako se grešnik ziblje dan na dan v veselju in v radosti, pravičnik pa si moči trdo skorjico kruha s svojimi solzami; ako se greh hvali in slavi, a čednost z nogami tepta: kako lahko bi se zgodilo, da bi pravičnik začel sumiti in dvojiti o pravici božji, kako lahko bi se zgodilo, da bi kdo rekel: Ali je to pravica božja?...

Predragi v Gospodu! Prišel bo dan in mi bomo videli, da je prvi mož stopal po široki cesti v pekel, a drugi da je šel skozi ozka vrata v nebesa. Pač pogleduje siromak tja k bogataševemu domu, pač se ozira ubogi delavec, kmet-trpin za gosposko kočijo: tudi on bi imel rad na zemlji nebesa. Ah, prijatelj, miruj! Prišel bo dan in ti boš videl, da je bila dolina solz zate dobra in koristna. Prišel bo dan, Gospodov dan, in govorili bodo vsi zveličani: Usmiljen si, Bog, in neskončno je usmiljenje tvoje! Prišel bo dan, Gospodov dan, in govorili bodo vsi prokleti: Pravičen si, Bog, in neskončna je pravičnost tvoja! Kristjani! Prišel bo sodnji dan, gotovo bo prišel sodnji dan in mi se bomo zopet vsi videli, ali — ali, ali zveličani, ali prokleti!

O Jezus, ki si tu pričujoč v presv. zakramentu, o usmiljeni Jezus, ki boš »prišel soditi žive in mrtve,« pravični sodnik, daj nam milost, prosimo te, da pri pogledu tega strašnega dne obžalujemo vse svoje grehe, pa da se odločimo trdno: vse prej, ali greha nikdar več! Češčena Marija...

Sodnji dan — Gospodovega slavlja dan!
Sodnji dan — dobrim in zlim plačilni dan!

Dasi ne vemo ne dneva, ne ure, vendar vemo iz svetega pisma neka znamenja, kdaj bo sodnji dan. Že so prišli misijonarji v zadnjo afrikansko kočo, v zadnji šotor indijanski in oznanjevali sv. evangelij; judje so se izpreobrnili, ali med ljudstvi peša vera in ljubezen. Nastale bodo silne vojske: lakote in kuže umirajo ljudje. Prišel bo antikrist in zapeljeval ljudi. Solnce, mesec, zvezde bodo potemnile: strašna noč pokriva svet. Morje bo besnelo in silni viharji bodo razgrajali: zemlja se trese, vžge; zemlja gori, svet umira. Ne vidiš več zelenega drevesa, ne slišiš več ptičjega petja, ne srečaš več živega človeka: Zemlja — velika grmada, zemlja — velik kup pepela, zemlja — veliko pokopališče, in povsodi — grobni mir!...

Kar se zasliši od nebes rog, a n g e l i t r o b i j o : »Ljudje, zbudite se in pridite k sodbi: sodnji dan je!« In morje povrača svoje žrtve in zemlja odpira svoje grudi. V grobovih se začena čudno življenje: iz pepela nastajajo kosti in kosti se združujejo in kosti dobivajo meso in kožo; trupla vseh ljudi leže v odprtih grobeh. Tu leži truplo Adamovo, tu leži tudi truplo človeka, ki je zadnji zatisnil svoje trudne oči pri svetovnem požaru, tu leži tudi moje truplo, leže tudi vaša trupla, kristjani: »Vsi bomo vstali od mrtvih, toda ne vsi izpremenjeni,« piše apostol.

In odpro se nebesa in odpro se vice in zaškripljejo vrata pekla: iz nebes prihaja množica zveličanih duš in iz vic prihaja množica čistih, popolnoma očiščenih duš, in iz pekla se privali drhal, neštevilna drhal prokletih duš. Čemu zapuščajo zveličane duše nebesa? Mar, da izgube svojo večno srečo? Ne, po svoja telesa gredo: danes je sodnji dan! Čemu zapuščajo čiste duše vice? Mar, da se zopet vrnejo v prejšnje trpljenje? Ne, po svoja telesa gredo: danes je sodnji dan! Čemu vre iz pekla prokleta drhal? Mar na prostost? Ne, po svoja telesa gredo: danes je sodnji dan!...

Prokleta duša pred svojim truplom!

»Oj grdo, smrdljivo, od črvov izjedeno truplo! Ti si krivo, da sem prokleta jaz, nesrečna duša. Proklete oči, proklet jezik, proklete roke, proklete noge, prokleta truplo!« »Čemu ta jeza, čemu to preklinjanje, duša? Ti si bila gospodar, jaz le hlapec. Zakaj nisi odvrnila mojih oči od grdih stvari? Zakaj si dopustila mojemu jeziku, da je laгал in opravljal in obrekoval, govoril nečisto, kel in proklinjal? Zakaj nisi branila mojim rokam, da naj ne segajo po tujem, in mojim nogam, da naj ne hodijo po prepovedanih potih? Ne jaz, ti si kriva vsej nesreči! Le brž v svoj dom, v svoje stanovanje!« — Pač ne bi hotela prokleta duša v svoje proketo telo, ali mora, nevidna sila jo sili. In črna drhal prokletih dere naprej, gonjena z bičem božjim; črni vrani, hudobni duhovi jih spremljajo na določeno mesto. — Grozna procesija!

Zveličana duša pred svojim truplom!

Pozdravljen, prijatelj! Oj moje telo, kako lepo si! Pridi torej, da uživaš z menoj večno srečo! Trnjeva steza je bila, po kateri sva hodila, in ozka pot. Veliko sva trpela oba; prišel je dan plačila tudi zate, moje lepo telo. Oj lepe oči, gledale bodete Boga; oj lepa ušesa, poslušala bodete angelsko petje; oj lepo telo, uživalo bodeš večno srečo v svetih nebesih. Pozdravljeno, pozdravljeno, moje lepo telo, stotisočkrat pozdravljeno! — In množica svetih se vzdigne, svetlim zvezdam enaka; angeli božji jih spremljajo na določeno mesto. — Krasna procesija!

Že stoji množica, že stoji človeštvo na odločenem prostoru. Svetniki, ti »sinovi luči«, se vesele, z zaupanjem pričakujejo sodnika; prokleti, ti »sinovi teme«, se tresejo strahu, že slutijo, da je vse izgubljeno.

Na nebu se pokaže svetel križ, znamenje Zveličarjevo, znamenje zmaže, znamenje slavlja in gospodstva!

»Sinovi luči« pozdravljajo z veseljem sveti križ, »božjo moč in božjo modrost« (I. Kor. 1, 24): »Ecce lignum crucis...« Glejte, les križa! Na njem je viselo zveličanje sveta! »Venite, adoremus!« Pridite, poklonimo se! Oj sv. križ, bodi nam pozdravljen stotisočkrat! Ti si nam bil naša zastava; tebe smo izbrali, nate smo prisegli, tebe nismo zapustili! Križ zmaže, križ je zmagal, slava, slava!

In »sinovi teme«? Ah, nam je bil križ »pohujšanje in pa neumnost« (ib. 23); zaničevali smo križ in z nogami teptali! Tudi za nas je tekla na križu kri, tudi mi smo bili oprani v krvi Jagnjeta, tudi mi smo bili uvrščeni med vojščake Kristusove in mi smo zastavo križa — sramotno zapustili! »Gore, padite na nas, griči, pokrijte nas!«

In že prihaja na oblakih neba z veliko močjo in v vsem svojem veličastvu Jezus Kristus.

Sodnik, Jezus Kristus, prihaja sodit žive in mrtve!

Sodnik prihaja! Sodnik najpravičnejši, ki ne gleda na osebe, ampak le na dela; sodnik najsvetejši, ki sovraži greh bolj kakor sovraži luč temo; sodnik najvišji: kar on poreče, pri tem ostane, ne da bi se mogel kdo pritožiti; sodnik vsevedoč: njegovo oko je jasneje od solnca; sodnik vsemogoč! Ne več dete v jaslicah, ne več križani Jezus, ne več Bog, skrit pod podobo kruha: »Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna et maiestate...«

Jezus Kristus, sodnik, sedi na prestolu, na belem oblaku v vsej svoji moči in v vsem svojem veličanstvu. Začne se ločitev — ovac od kozlov, ločitev dobrih od hudobnih: dobri na desno, hudobni na levo!

Dobri oče, pošten gospodar! Bil si katoliški mož: ženi zvest drug, otrokom dober oče, poslom blag in pravičen gospodar, občini lep zgled: — na desno!

Nevredni oče, slab gospodar! Bil si sicer tudi ti krščen, toda: trpinčil si ženo, otrokom si dajal potuho, na posle nisi gledal, občini slab zgled: — na levo!

Dobra mati, poštena gospodinja! Bila si katoliška žena: možu zvesta družica, otrokom dobra mati, poslom blaga in pravična gospodinja, občini lep zgled: — na desno!

Ničvredna mati, slaba gospodinja! — na levo!

Dobri mladenič! Nisi maral, kaj poreko ljudje, mislil si le, kaj poreče Bog: — na desno!

Ničvredni mladenič! Razuzdano si živel, druge si zapeljeval, za cerkev nisi maral: — na levo!

Dobro dekle! Bila si pobožna, ponižna, sramežljiva: — na desno!

Ničvredno dekle! — nalevo!

Zvesti hlapec, zvesta dekla: — na desno!

Nezvesti hlapec, nezvesta dekla: — na levo!

In na desni stoji oče, na levi sin; na desni mati, na levi hči; na desni hlapec, na levi dekla. In na desni stoji ponižna dekla, na levi prevzetna gospodinja; na desni zvesti hlapec, na levi mogočni gospodar.

Dva brata: Abel na desni, Kajn na levi; dva razbojnika: Eden na desni, drugi na levi; dva bogataša: Abraham na desni, požrešnik na levi; dva kralja: David na desni, Savel morebiti na levi; dva duhovnika, škofa, apostola: Peter na desni, Juda gotovo na levi! Iz milijonov družin le dve družini: družina božja na desni, na levi družina Luciferjeva!

In odprla se bo knjiga, nov prizor, odprla se bo knjiga, sveto pismo, in odprle se bodo knjige, vest vsakega človeka. V svetem pismu stoji: »Veruj v enega samega Boga!« in ti nisi veroval: Brezverec — proklet! Bode li brezverec rekel: »Tudi sv. Tomaž ni veroval in sv. Tomaž stoji na desni!« Odgovorili bi angeli: Pravičen si, Gospod, in pravična je tvoja sodba! Sv. Tomaž ni veroval, pa se je izpreobrnil in veroval; ta človek pa je v grehu brezverstva umrl: proklet! — V svetem pismu stoji: »Spoštuj očeta in mater!« in ti svojih staršev nisi spoštoval, nisi spoštovala: Ničvredni sin, ničvredna hči — prokleta! Bodeta li ta dva rekla: »Tudi sv. Avguštin ni bil poslušen svoji materi in sv. Avguštin stoji na desni!« Odgovorili bi angeli: »Pravičen si, Gospod, in pravična je tvoja sodba! Sv. Avguštin se je izreobrnil, ta dva pa sta umrla v svojih grehih: prokleta! — Peta: »Ne

ubijaj!« Ti si ubil bližnjega, ubil s pinjačevanjem sebe in svoje, ubil duše nedolžnih: Ubijalec, proklet! — Šesta: »Ne prešestvuj!« Nečistnik, proklet; nečistnica, prokleta! — Sedma: »Ne kradi!« Skopuhi, goljufi, tatovi in razbojniki, prokleti! — Osma, deveta, deseta. Pet cerkvenih zapovedi; nedelja, petek in velikonočni čas! In stanovske dolžnosti! »Pravičen si, Gospod, in pravična je tvoja sodba!« Vsi v smrtnem grehu umrli, prokleti! Prokleti na veke!

»Ah, mi nismo vedeli, da je tako!« — Lažete, lažete! Zakaj niste hodili v cerkev poslušat besedo božjo? Zakaj niste brali dobrih, pobožnih knjig? Zakaj niste poslušali glasu svoje vesti? Zakaj ne?

»Ah, slabi smo bili; iz slabosti smo grešili!« — Lažete, lažete! Pogledajte na desni mučence: otroke, mlada dekleta, starčke!

»Ah, izkušnja je bila velika!« — Zakaj si šel v ono krčmo, zakaj pod ono okno; zakaj se niste varovali bližnje prilžnosti? Zakaj? Zakaj niste iskali pomoči v molitvi? Zakaj niste hodili k sveti maši? Zakaj ne k sv. obhajilu? Zakaj ne? In če ste grešili, zakaj niste šli k spovedi, zakaj ne? In če ste šli k spovedi, zakaj ste zamočali oni greh, zakaj? Zastonj vsak izgovor: pekel je vaše delo, zdaj je prepozno, prepozno!...

Sledi zadnje dejanje s kratkima prizoroma. S prijaznim licem se obrača Sodnik na desno: Pridite, blagoslovljeni Očeta mojega, in posedite kraljestvo, ki je za vas pripravljeno od začetka sveta!

In onim na levi govori Sodnik s strogim izrazom na licu in pa s strogim glasom: Poberite se izpred mene, prokleti, v večni ogenj, ki je pripravljen hudiču in njegovim angelom! — In svetniki zapoje veselo pesem: Te Deum laudamus — Tebe, Boga, hvalimo!, nebesa se odpro in zapro, o, srečni, presrečni svetniki! — In prokleti zatulijo: Ergo erravimus — Torrej, mi smo se goljufali!, vrata pekla se odpro in zapro za večno, o, prokleti, o, prokleti na veke!...

Kristjani! To je zgodovina, konec zgodovine človeštva, to je konec sveta. Od onega velikega dne, od sodnjega dne ni več časa, od sodnjega dne je le še večnost, ali večna sreča v nebesih, ali pa večna nesreča v peklju!

Predraži v Gospodu! Preden končamo današnje resno premišljevanje o sodnjem dnevu, odgovorimo z vso resnostjo, vsak sam zase, na sledeča vprašanja:

Odkod bo prišla na sodnji dan moja duša, iz nebes, iz vic ali morda iz — pekla?

Kako bo pozdravljala moja duša svoje telo, z veseljem in z radostjo ali z grozno kletvijo?

V kateri procesiji bo šla moja duša k splošni sodbi? V procesiji svetnikov ali s črno drhaljo prokletih?

Kako bo moja duša pozdravljala sv. križ? Kako bo meni pri srcu takrat?

Kje bo na sodnjem dnevu moj prostor, na desni ali morda na levi?

Kaj bom slavil vso večnost jaz? Neizmerno Usmiljenje božje ali morda neizmerno njegovo Pravičnost?

Kristjani! Odgovorimo na vsa ta vprašanja! Odgovor na ono zadnje vprašanje: Ali blažen ali proklet? tiči v odgovoru: Ali v milosti božji ali ne? Sem li sedajle v milosti božji? In odgovorimo si tudi na važno vprašanje: Bom li vztrajal v milosti božji do konca? Bodem, če bom le rabil sredstva, ki mi jih ponuja sv. vera.

Kristjani! Naše življenje je resna igra. Cela zemlja veliki oder, igralci vsi ljudje. Preljubi Bog je razdelil različno vloge; drugo vlogo je igral Adam, drugo bo igral poslednji človek. Toda dobri Bog bo dal zaslužen plačilo hlapcu, ki je dobro igral vlogo hlapca in pravični Bog bo kaznoval kralja, ki ni umel vloge kralja. Kristjani! Zadnje vprašanje pa naj bode: Igrate li dobro svoje vloge? Predragi v Gospodu! Bodimo ljudje! Mnogi mislijo, da je življenje vesela igra, zato se pa tudi njihovo življenje konča z žaloigro: Žalostnega konca varuj nas vse dobri Bog! Amen.

Fr. Umnik.

Praznik sv. Andreja, apostola.

1. Zgled dela in požrtvovalnosti.

Ako meni nočete verovati, verujte
mojim delom. Jan. 10, 38.

Kristus se je skliceval nasproti farizejem na svoja dela in čudeže. Govoril je: »Ako ne delam del svojega Očeta, mi nikar ne verujte. Ako jih pa delam in ako meni nočete verovati, verujte delom, da spoznate in verujete, da je Oče v meni in jaz v Očetu.«

Tako je smel Kristus po pravici govoriti. Te besede pa smemo obrniti tudi na velikega mučenika in apostola sv. Andreja, katerega slovesnost danes obhajamo. Njegovo življenje, ki je hočemo danes premišljevat, priča, da ni le učil Kristusovega nauka, ampak da je tudi natančno po njem živel, zanj trpel in umrl. »Ako meni nočete vero-

vati, verujte mojim delom, verujte mojemu življenju in trpljenju, verujte moji bridki smrti« — tako nam lahko po pravici govori sv. apostol Andrej.

1. Sv. Andrej je bil rojen, kakor njegov brat sv. Peter, v Betsajdi, ki je bila vas ob genezareškem jezeru. Tam je s svojim bratom lovil z mrežo ribe in se s tem preživljal. Ko ga je Kristus poklical, je bil z bratom Petrom na jezeru. Kristus jima je rekel: »Hodita za menoj in vaju bom naredil ribiča ljudi« (Mat. 4, 19). V evangeliju sv. Janeza beremo, da se je bil sv. Andrej že prej, in sicer med vsemi apostoli prvi seznanil z Jezusom, ko je bil še učenec sv. Janeza Krstnika. Sv. Andrej je potem svojega brata Simona poklical, rekoč: »Mesijo smo našli!« Tako je pripeljal tudi Petra k Jezusu.

Sv. Andrej je šel za Kristusom in postal apostol, čeprav je bil le navaden ribič in delavec. Zapustil je vse, kar je imel in se popolnoma žrtvoval za Gospoda. Prehodil je mnogo dežel in povsod veliko trpel za sv. vero. Lakota in žeja, mraz in vročina, dež in sneg, nasprotovanje in preganjanje, žalost in bridkost — to je bil njegov vsakdanji kruh, ki ga je užival do smrti. Zato je smel po pravici govoriti: »Ako meni nočete verovati, verujte mojim delom, verujte mojemu življenju in trpljenju.«

2. V življenjepisu sv. Andreja beremo, da so apostoli po vnebohodu Gospodovem vadljali za kraje, kjer naj bi oznanjevali sveto vero. Pri vadljanju je zadel sv. Andrej Skitijo, ki je bila najbrže slovanska pokrajina. Podal se je torej v daljnjo Skitijo, kjer je neumorno oznanjeval sveti evangelij. Iz Skitije je prišel v Tracijo in od tod na Grško v mesto Patre. Brez števila ljudi je pripeljal ta ubogi ribič h Kristusu. V Patrah je bil rimski prokonzul Egej, ki mu je prepovedal govoriti dalje o Jezusu. Ukazal mu je, naj daruje bogovom, a sveti apostol mu je odgovoril, da daruje edinemu, živemu Bogu brezmadežno telo in kri Jezusa Kristusa. Egej se je na te besede razsrdil in ukazal zapreti sv. Andreja v ječo. Nato ga je obsodil v smrt, in sicer v smrt na križu. Vse to je popisano v životopisu sv. Andreja, ki so ga spisali duhovniki, ki so bili navzoči ob njegovi smrti. Ko vse to beremo, se moramo čuditi, kako je mogel vse to izvršiti ubog ribič. Zgodovina o njegovem delovanju je velika in smemo po vsej pravici o njem ponoviti besede Kristusove: »Ako meni nočete verovati, verujte mojim delom.«

3. Za sveto vero moramo biti pripravljene tudi trpeti, in sicer z veseljem trpeti, ako je potrebno. Sv. Andrej je bil res mož velikega trpljenja. Ko so ga obsodili v smrt zavoljo svete vere, je zaklical z veseljem: »Hitim proti kroni muče-

ništva.« Tako bi moral pravzaprav vsak človek misliti in govoriti. Krona, ki nas čaka na onem svetu, je mučeniška krona. Zaslužiti si jo moremo le z mučeniškim življenjem. Naše življenje mora biti mučenništvo za dobro stvar, za zmagov pravice in resnice. Sv. Andrej ni samo tako učil, ampak je tudi v resnici veliko trpel. Dal nam je zgled, kako moramo vse bridkosti, nevšečnosti in preganjanja potrpežljivo prenašati. Sv. Andrej ni učil le z besedami, ampak z deli. Smel se je po pravici sklicevati na svoja dela in na svoje življenje: »Ako meni nočete verovati, verujte mojim delom in trudom, verujte mojemu življenju in trpljenju.«

4. Posebno lepe in poučne so besede, ki jih je sv. Andrej govoril, ko je od daleč zagledal križ, ki mu je bil pripravljen. Rekel je: »O dobri križ, ki sem te dolgo želel, iskreno ljubil, neprestano iskal!« Te besede sv. Andreja si moramo dobro zapomniti. Križ je za nas dober in dragocen. Zato ga moramo ljubiti in neprestano iskati. V tem so sv. Andreja posnemali vsi svetniki in svetnice božje. Z ljubeznijo do sv. križa so se zveličali. Nekateri redovniki so si ob vstopu v samostan izbrali ime Andrej, ker so s tem hoteli pokazati, da hočejo v ljubezni do sv. križa posnemati sv. apostola Andreja. Tako na primer sv. Andrej Avelinski. Dokler ni stopil v samostan, se je drugače imenoval. Vzor v ljubezni do sv. križa je bil vsem sv. apostol Andrej. Na njegov nauk in na njegov zgled so se ozirali svetniki in svetnice božje v vseh časih. Sv. Andrej kliče vsem: »Ako meni nočete verovati, verujte mojim delom, verujte moji ljubezni do sv. križa!«

5. V njegovem životopisu beremo dalje, da je dva dni visel živ na križu. Sv. Andreja niso pribili na tak križ kakor Kristusa. Križ sv. Andreja je bil poševen. Pribili so ga na tak način, da se je moral dolgo časa mučiti, ker ni mogel umreti. Vse to je z veseljem prenašal. Križ mu je bil sladek. Še več! Na križu viseč je oznanjal Kristusa. Križ mu je bil kot oder, s katerega je ljudstvu govoril. Kaj takega se ni še nikdar slišalo. Zgodovina ne pozna takega slučaja. Tak mož je smel s križa po vsej pravici govoriti: »Ako meni nočete verovati, verujte mojim delom!«

6. V molitvah, ki jih opravljamo duhovniki na praznik sv. Andreja, beremo besede sv. Pavla: »S srcem se veruje v opravičenje, z usti pa se spoznava v zveličanje« (Rimlj. 10, 10). Ni dovolj le v srcu verovati, kakor mislijo nekateri, treba je svojo vero kazati tudi z usti in v dejanju. Napačno je, kakor so trdili luterani, da se namreč človek lahko zveliča, ako le v srcu veruje. Človek ni zgolj duh, temuč tudi telo, zato mora z duhom in s telesom Boga častiti, ako se hoče zveličati. Najlepši zgled nam je dal v tem oziru sv. Andrej. On ni samo v srcu veroval, tudi ni le z besedo svoje

vere spoznaval, ampak tudi s svojim življenjem in trpljenjem. S križa dol je lahko klical: »Ako meni nočete verovati, verujte mojim delom!«

7. V cerkvenih molitvah beremo, da je Jezus ljubil sv. Andreja prisrčno. Vprašanje je, zakaj ga je tako ljubil? Kristus je rekel: »Vi ste moji prijatelji, ako storite, kar vam jaz zapovem« (Jan. 15, 14). »Ako me kdo ljubi, bo moje besede izpolnjeval in moj Oče ga bo ljubil in bova k njemu prišla in pri njem prebivala« (Jan. 14, 23). Iz teh besed je razvidno, da ljubi Jezus tiste, ki izpolnjujejo njegove besede in njegove zapovedi. Sv. Andrej je natančno izpolnjeval Jezusove zapovedi, zato ga je Jezus prav prisrčno ljubil. Njegovo življenje ni bilo drugega ko žrtev za Jezusa Kristusa. On je na dvojen način oznanjeval Jezusa, za besedo in z dejanjem in je zato smel po pravici govoriti: »Ako meni nočete verovati, verujte mojim delom!«

8. Sv. Andrej nam je dalje dal zgled goreče ljubezni do vseh narodov, kakor beremo v cerkvenih molitvah: »Med Judom in Grkom ni razločka, ker eden je Gospod vseh, bogat za vse, ki vanj kličejo« (Rim. 10, 12). Vsi narodi so po nauku sv. apostolov enako izvoljeni za večno zveličanje, ker je Jezus Kristus za vse enako pretil svojo kri. Zato je sv. Andrej vsem narodom brez razlike s požrtvovalnostjo oznanjeval sv. evangelij. Tako nas je s svojim zgledom poučil, da so pred Cerkvijo vsi narodi enaki in da je Kristusova Cerkev katoliška, kar pomenja, da je za vse narode brez razlike in da je eden Gospod vseh, prebogati za vse, ki vanj kličejo. On je vse narode ljubil ne le z besedo, ampak v resnici in nam po vsej pravici kliče: »Ako meni nočete verovati, verujte mojim delom!«

9. Dalje beremo v cerkvenih molitvah besede, ki jih je sv. Andrej govoril Jezusu: »Ti, Kristus, si moj učitelj, ki ga vedno ljubim.« Sv. Andreju je bil Jezus učitelj, ki ga je vedno ljubil. Kako ga je poslušal in ljubil, je pokazal s svojim delovanjem. Sv. Andrej je hotel v vseh rečeh posnemati svojega nebeškega Učitelja. Zato se je tudi razveselil, ko je slišal, da bo moral umreti na križu, kakor njegov Učitelj.

Izkušajmo biti v tem sv. Andreju enaki. Jezus nam bodi učitelj, ki ga moramo vedno ljubiti! Njegovi zlati nauki in njegovi opomini nam morajo biti vedno pred očmi. Zato moramo radi poslušati božjo besedo, s katero se oznanjuje Jezus Kristus, moramo radi prebirati sv. pismo, v katerem se opisuje Jezusovo življenje, delovanje, govorjenje, njegovo trpljenje in njegova smrt. Nobena reč iz Jezusovega življenja nam ne sme biti skrita. Vse moramo natančno izpoznati.

Ni dovolj pa, da poznamo Jezusa, treba ga tudi posnemati, kakor sv. apostol Andrej. Sv. Andrej je hotel biti v vseh rečeh,

tudi v smrti, podoben svojemu učitelju Jezusu Kristusu. Svojo vero in ljubezen v Jezusa je kazal v dejanju. Sv. Pavel pravi: »Tiste, katere je poprej poznal, je tudi poprej odločil, da bodo enaki podobi njegovega Sinu« (Rim. 8, 29). Sv. Andrej je bil z bratom svetim Petrom prvi odločen za apostola. Njegovo življenje, kakor tudi življenje sv. Petra, je bilo zares podoba življenja Jezusa Kristusa. Nosil je, kjer je hodil, Kristusov zgled. Zato je smel vsem po pravici govoriti: »Ako meni nočete verovati, verujte mojim delom.«

10. V životopisu sv. Andreja beremo, da sta se on in njegov brat sv. Peter, ko ju je Jezus poklical, brž ločila od sveta in da se nista več vrnila. Storila sta tako, kakor je učil Jezus, ko je govoril, da je pripraven za božje kraljestvo le tisti, kateri se ne ozira nazaj, ko je prijel za drevo ali plug (Luk. 9, 62). Vse drugače delamo mi. Mi odlašamo v svoji prevzetnosti izpreobrnitev in nočemo zapustiti pregrešnosti. Bog nas tepe na razne načine, a mi se ne poboljšamo in ne uklonimo tilnika. Ko se pa poboljšamo, se radi še oziramo nazaj, kakor se je Lotova žena ozirala nazaj v Sodomo in Gomoro, od koder je bežala. Tako nista delala sv. Andrej, vaš patron, in njegov brat sv. Peter. Prijela sta za plug, pa se nista več ozrla nazaj. Zato nam po pravici lahko kličeta: »Ako nama nočete verovati, verujte najinim delom!«

11. V molitvah današnjega praznika beremo: »Tiste, ki so preganjali pravičnega, si pokopal v dno pekla.« Bog je pokopal v dno pekla tiste, ki so preganjali in križali pravičnega sv. Andreja. Sv. Andrej je veliko trpel, a sedaj živi v nebesih v večnem zveličanju. Kje so pa sedaj tisti, ki so njega preganjali? Kje je prokonzul Egej? Pokopal jih je Bog v dno pekla. Nihče se jih z veseljem ne spominja, nihče jih ne časti.

Učimo se iz tega, kako nam je živeti in trpeti, ako hočemo biti vekomaj srečni. Bodimo pravični, kakor sv. Andrej, vneti za sveto vero, za vse dobro in sveto. Bodimo pripravljene po zgledu sv. Andreja rajši umreti, ko sveto vero v čem zatajiti in Boga razžaliti. On je s svojo krvjo potrdil svoj nauk in nam sedaj kliče iz nebes: »Verujte mojim delom!«

Sv. Andrej nam je pokazal s svojim življenjem pot, po kateri naj hodimo. Kristus je rekel: »Kdor hodi za menoj, ne hodi po temi, ampak bo imel luč življenja« (Jan. 8, 12). Toda tudi tisti, ki hodi za sv. Andrejem, ne hodi po temi, ker je sv. Andrej hodil za lučjo, ki je Kristus.

Predragi! Zgled sv. Andreja naj nas prebudi k novemu krščanskemu življenju. Dovolj smo že spali v temi nevere in

greha, čas je in ura je, da vstanemo. Obljubimo svojemu patronu sv. Andreju, da ga hočemo posnemati:

»O sv. apostol Andrej, ki si zvesto hodil za Kristusom, ki si ga v vseh rečeh ubogal in si zanj tudi veliko trpel, izprosi nam od Boga milosti, da bi mogli po tvojih stopinjah hoditi, Jezusa vedno ljubiti, ga v dobrih delih posnemati ter si tako zagotoviti večno zveličanje. Amen.«

Dr. Egidij.

2. Zaupanje svetnikov v Boga.

(Osnova govora.)

Pojdite, jaz vas pošljem kakor jagnjeta
med volkove. Luk. 10, 3.

S temi besedami je poslal Gospod svoje apostole v tedanji spačeni svet, da bi ga izpreobrnili. V ta namen:

I. Jim vlije zaupanje na božjo pomoč: »Jaz vas pošljem«.

II. Imenuje jih jagnjeta, da bi jih s tem poučil, kakšni morajo biti.

III. Opozori jih na zlobnost sveta.

I. Da bi apostoli nad težavno nalogo ne obupali, jim vlije Gospod zaupanje na božjo pomoč: »Jaz vas pošljem«:

1. Jaz, ki sem dobri pastir: »Jaz sem dobri pastir; dobri pastir dá svoje življenje za svoje ovce« (Jan. 10, 11).

2. Neskončno moder sem, torej vas znam braniti: »Dokler sem bil pri njih, sem jih ohranil« (Jan. 17, 12).

3. Vsemogočen sem, torej vas morem rešiti: »V svoje roke bo zbiral jagnjeta,« t. j. s svojo močjo jih bo branil (Iz. 40, 11).

II. Apostole imenuje Gospod jagnjeta, da bi jih s tem poučil, kako se morajo vesti. Kakor so jagnjeta:

1. nedolžna, tako so svetniki nedolžni, ker nikomur nič žalega ne store, in taki naj bi bili apostoli. »Prizadevajte si, da bodete neomadeževani« (II. Petr. 3, 14).

2. Jagnjeta so preprosta, tako naj bi bili preprosti tudi apostoli: »Bodite torej preprosti kakor golobje« (Mat. 10, 16).

3. Jagnjeta so krotka, tako naj bi tudi apostoli krotko prenašali prizadete krivice: »Jaz sem bil kakor krotko jagnje, katero peljejo v mesnico« (Jer. 11, 19).

III. Opozoril je Gospod apostole tudi na preganjanje, ki jih čaka od sveta. Hudobni svet dobro primerja z volkovi.

1. Volkovi so grabežljive roparske živali, ki škodujejo in ropajo, kolikor morejo. Popolnoma slično ravna svet s pravičnimi: »Volk jih bo zvečer pokončal« (Jer. 5, 6).

2. Volkovi so silno krvoločni, in s tem prava podoba divjih in besnih hudobnežev. »Njegovi sodniki so kakor volkovi zvečer, ki nič ne puščajo do jutra« (Sof. 3, 3).

D. Thom. Aqu. Serm. Fest. — A. T.

Pogled na slovstvo.

Variationes in divino Officio recitando iuxta Constitutionem apostolicam »Divino afflatu« et Motu proprio »Abhinc duos annos«, in commodum eorum, qui novissimo Breviario carent. Romae, 1914. Typis Polyglottis Vaticanis. Str. 94. Cena vez. L. — '90.

Z odlokom Pija X. »Abhinc duos annos« (dne 23. oktobra 1913) je reforma brevirja za sedaj zaključena. Z imenovanim odlokom je poskrbljeno, da bodo nedelje redno ohranile svoj oficij, da bodo, kolikor je največ mogoče, prišle na vrsto ferije in da bomo skoraj vsak teden molili vse psalme. S 1. januarjem 1915 postanejo odredbe Motuproprija »Abhinc duos annos« obvezne za vse duhovnike. Da bodo pa mogli svoji dolžnosti zadostiti tudi duhovniki, ki nimajo novega brevirja, je izšla v vatikanski tiskarni knjižica, ki obsega vse izpremembe, ukazane po Motupropriju »Abhinc duos annos«, namreč dotične nove rubrike, nove lekcije itd. Kongregacija svetih obredov je imenovana »Variationes in divino Officio recitando« potrdila s tem-le odlokom: »Cum ex Motu proprio »Abhinc duos annos« sanctissimi Domini nostri Pii Papae X., die 23. octobris anni 1913 nuper elapsi de divinis Officiis noviter ordinandis, cuilibet permittatur in divino Officio persolvendo Breviaria Romana, quae sunt in usu, adhibere, dummodo in peculiari libello habeat varianda, quae omnino consonent Apostolicae Constitutioni »Divino afflatu«, praefato Motu proprio atque decretis; sacra Rituum Congregatio, de ipsius sanctissimi Domini nostri mandato, eiusmodi libellum a peculiari Commissione liturgica concinandum curavit; atque opus absolutum distincte ac ordinate dispositum, revisione rite peracta, probari posse censuit. — Quibus omnibus sanctissimo Domino nostro Pio Pp. X. per infrascriptum Cardinalem sacrae Rituum Congregationi Praefectum relatis, Sanctitas Sua Rescriptum eiusdem sacri Consilii ratum habens, praesentem libellum cum variationibus praescriptis suprema sua auctoritate probavit, et ab iis qui recitare cupiunt Horas Canonicas cum Breviario Romano usuali, adhiberi benigne concessit ac decrevit. Contrariis non obstantibus quibuscumque. — Ex Secretaria sacrorum Rituum Congregationis, hac die 14. ianuarii 1914. — Fr. S. Card. Martinelli, Praefectus.

»Variationes« so razdeljene kakor brevir in imajo za posamezne oddelke brevirja dotične izpremembe. »In Proprio de tempore« so n. pr. lekcije za osmine sv. Štefana, sv. apostola Janeza, Nedolžnih otročičev, ki se bodo obhajale sedaj ritu simplici. Tudi so v tem oddelku rezponzoriji »de tempore« za prvi nokturn od bele nedelje do praznika Gospodovega vnebohoda, nekateri tudi novi, ker jih v dosedanjih izdajah brevirja sploh ni bilo. »In Proprio sanctorum« so n. pr. nove lekcije za vigilijo praznika Marijinega vnebovzjetja. Dosedaj je radi oktave sv. Lavrencija imenovana vigilija imela samo komemoracijo. Tudi v oddelku »In Communi sanctorum« so nekatere izpremembe, n. pr. za »Commune unius martyris« je kot tretja nova homilija. — Za vseh vernih duš dan so za kompletorij in hore določeni novi psalmi, ki se bodo vsako leto molili.

Poleg novih lekcij so na dotičnih mestih povsod navedene tudi nove rubrike.

»Variationes« se dobé vezane tudi s psalterijem.

A. S.